National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A 0N4

National Library Bibliothèque Nationale
JUIL JULY 26 1979
NEWSPAPER SECTION / SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number 1085

VABA EESTLANE

KÕIGI VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 53 (2592) XXVIII aastakäik

Teisipäeval, 17. juulil 1979 — Tuesday, July 17, 1979

Üksiknumbri hind 40 centi

President Carter piirab tunduvalt õliimporti

Ühendriikide rahvas kannatab eneseusalduse kriisi all

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter pöördus oma kauaoodatud televisioonikõne möödunud pühapäeval Ühendriikide elanikkonna poole üleskutsega energiakriisi vastu võitlemise programmile kaasa aitamises. Carter mainis, et ameeriklased lähevad vastu eneseusalduse kriisile, mis võib kujuneda ohtlikuks demokraatlikule süsteemile. President esitas kuue punktilise programmi energia kriisi vastu võitlemiseks ja lubas Ühendriikidesse saabuva õliimpordi kärpida 1977. aasta tasemele, mis on 8,2 miljonit vaati päevas.

Carter tegi oma kõneks suuri ettevalmistusi ja viibis kümne päeva kestel presidendi puhkekodus Camp Davidis, kus ta kohtus paljude majandusmeestega, eriala ekspertidega, ametiühingute tegelastega ja tavaliste inimestega, et saada informatsiooni Ühendriikide rahva hoiaku kohta seoses praeguse energiakriisiga.

Nende kohtamiste ja jutuajamiste tulemusena valmis presidendi kõne, mida mõned poliitilised vaatlejad peavad rohkem pühapäevahommikuse palvetunni vestluseks kui resoluutseks ja praegusele ohuolukorrale vastavaks riigimehe kõneks.

Oma kõne esimeses osas puudutas president üldiselt Ühendriikide rahva hoiakut ning tõi esile ka kriitikat, mis rahva hulgas tema kohta liigub. Carteri hinnangu kohaselt on Ühendriikide praeguseks suuremaks probleemiks eneseusalduse puudumine, mis lõikab rahva südamesse, hinge ja vaimu. Carter mainis, et Ühendriikide moraalne allakäik ja eneseusalduse kaotamine algas president Kennedy, tema venna senaator Robert Kennedy ja kirikuõptaja Martin Luther Kingi mõrvamisega. Hiljem aitasid moraali langusele kaasa Vietnami sõda ja Watergate'i skandaal.

Energiakriisi vastu võitlemiseks esitas president kuuepunktilise programmi, mille raamides piiratakse õliimport 1977. a. tasemele, s.o. 8,2 miljoni vaadile päevas

ja seatakse sisse õliimpordi kvoodid. President kinnitas, et 1979. ja 1980. aastate jooksul ei tule Ühendriikidesse ühtegi tilka õli üle lubatud kvootide. Edasi lubas president rakendada suured summad Ühendriikide oma energiavarude väljaarendamiseks, kusjuures erilist tähelepanu koondatakse kivisöele, põlevkivile, päikeseenergiale ja teistele energiaallikatele. Selle eesmärgi saavutamiseks rajatakse Energy Security Corporation. President luba nõutada ka Kongressilt volituse, mis võimaldab tal nõuda ühiskondlikelt tööstusettevõtteilt õli tarviduse vähendamist 50 protsendi võrra järgmise kümne aasta jooksul ning minna üle söeküttele.

Kogu programmi tiivustamiseks ja kiireks rakendamiseks lubas president nõutada Kongressilt volituse Energy Mobilization Board'i rakendamiseks. Oma programmi kuuenda punktina tegi president ettepaneku,

et energia kokkuhoiu programmi võtaks tõsiselt iga perekond, iga osariik ja iga omavalitsus, millega kogu ühiskond rakendatakse terviküliselt võitlusesse praegusest kriisist üle saamiseks.

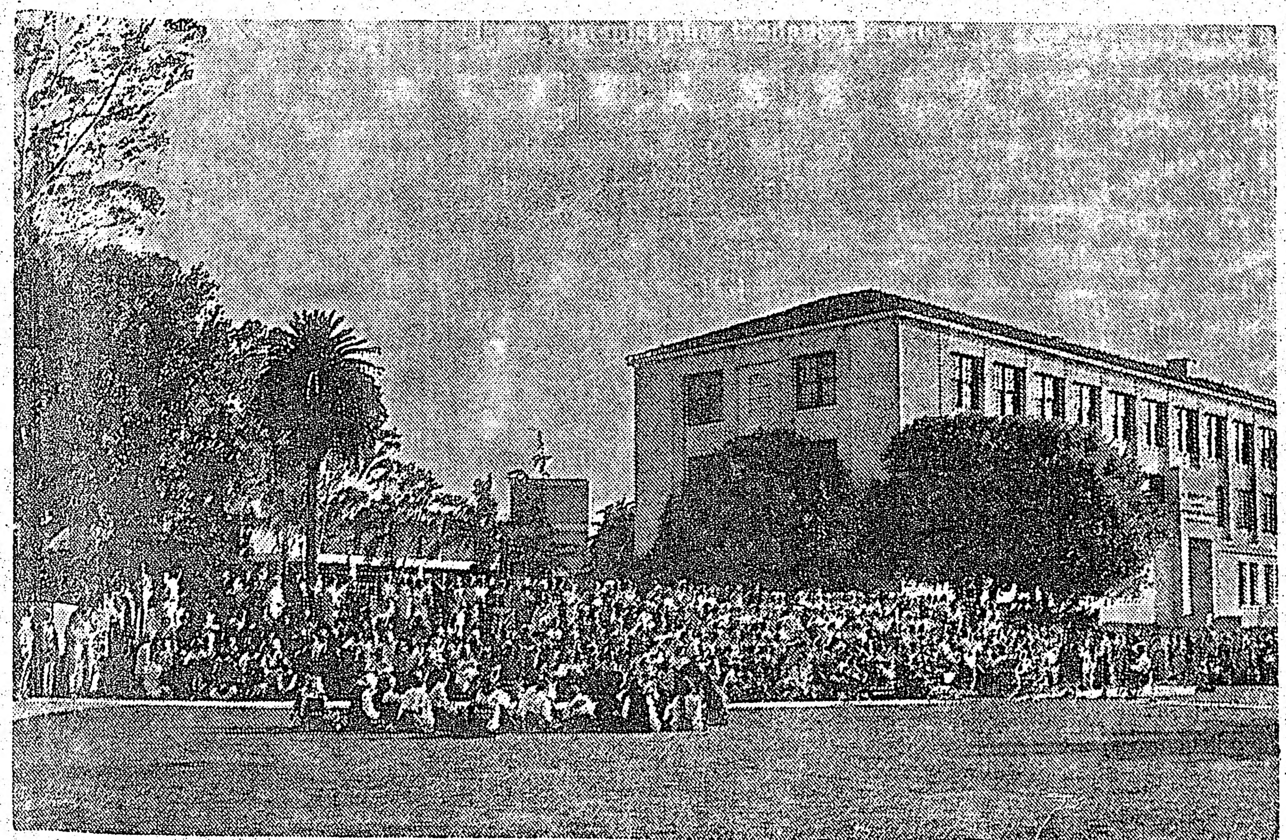

See on rahvapeo rahvamass! Lääneranniku Eesti Päevadel kujunes rahvapidu üheks rahvarohkemaks ürituseks. Pildil rahvapeolised ülikooli maaalal. Foto: E. Igarik

Väliseesti seminaristid Lahemaal jaaniõhtul

VEKSA Ühingu seminarist võtsid osa 25 eesti ja üks jaapani noor

Kodumaal VEKSA Ühingu poolt korraldatavast kultuuriseminarist võtavad osa 25 „võõrsil elavat meie kaasmaalast", kes on pärit Rootsist, Ameerika Ühendriikidest, Kanadast, Lääne-Saksamaalt ja Soomes soome-ugri keeli õppiv jaapanlane. Lisaks esimese päeva sotsiaalalastele ettekannetele, oli tegevus järgmistel päevadel kultuuri alal, kirjutab propagandaleht „Kodumaa".

Lisaks meie ajalehes varem mainitud teatripäevale, oli kolmapäev, 20. juuni keelepäev, neljapäev kunstipäev, mil tutvuti Kunstihoones eesti kunstiga, reedel kirjanduspäev, mil tehti külaskäik Kadriorus asuvasse A. H. Tammsaare majamuuseumisse, laupäev ja pühapäev toimus seminari külaskäik Lahemaa rahvusparki looduse temaatikaga tutvumiseks. Esmaspäeval, 25. juunil oli eesti muusikapäev ja teisipäeval kohtumine filmiloojatega.

Kolmapäeval, 27. juunil olid seminarist osavõtjad Tartus sealse Emakeele Seltsi poolt korraldatud akadeemik J. V. Veski päeval.

Viimases „Kodumaas" on vestlusi mõne seminarist osavõtjaga, kellest Thomas Niit Rootsist ütles, et „kõike nähtut ja kuuldut püüame tutvustada ka Rootsis elavatele kaasmaalastele. Kavas on 14. juulil Rootsis Veskijärvel korraldada Metsaülikooli seminar teie üritustel nähtust."

Võimlemisõpetaja Maie Vainumäe Lääne-Saksamaalt peab seminarist osavõttu vajalikuks eesti keele praktiseerimisel ja soovib, et seminarid muutuksid traditsioonilisteks, et väliseestlaste noor põlvkond võiks paremini õppida tundma elu tänapäeva Eestis.

Yale'i ülikooli usuteaduse aspirant Tiina Allik on üllatunud eesti teatriprogrammi rikkustest. Ta ütleb, et kuigi tema igapäevane keel on inglise keel, arvab ta, et ta juured on kinni eesti keeles, mis on baasiks.

Eesti keel olevat üldse palju mõjuvam kui inglise keel, mis maksvat eriti luuletuste suhtes.

Kuna seminari aja sisse jäi ka jaanipäev, mil ajal oldi Lahemaa rahvuspargis, siis sealsel Altja Kiigemäel, kuhu oli kogunenud rahvast Tallinnast ja Tartust, Pärnust ja Rakverest, viibisid ka VEKSA Ühingu seminarist osavõtjad. Altja Mäekõrtsi ees põles jaanituli, kuna Lahemaa Rahvuspargi rahvamuusika ansambel Viivi Aasamäe juhatusel ja Ilumäe kolhoosi tantsurühmad Leoniide Viirese juhatusel esitasid oma mitmekülgses kavas laule, tantse ja pillilugusid. Seminaristide arvamine oli „Kodumaa" sõnade järele, et see oli tubli eesti jaanipäev ja et nad tundsid end selles miljöös nagu kodus.

Juudid nõuavad sõjakurjategijate karistamist

Peaminister Clarki uued probleemid valimiste ajal antud lubadustega

Juutide organisatsioonid Kanadas on alustanud kampaaniat, mille eesmärgiks on nõuda konservatiivide valitsuselt peaminister Joe Clarki poolt valimiskampaania ajal antud lubaduse täitmist sõjakurjategijate jälitamiseks ning nende karistamiseks. Poliitiliste vaatlejate arvates on selle lubaduse täitmine väga raske ja komplitseeritud, kuna natsi kurjategijate jälitaja Simson Wiesenthali andmetel viibib Kanadas ligemale 1000 sõjakurjategijat ning sõjakurjategija mõiste ei ole juriidiliselt täpselt defineeritud.

Clark mainis valimiskampaania ajal juutide häälte võitmiseks, et kahtluse all olevate sõjakurjategijate tegevust hakatakse uurima ning neid karistama War Crimes Act'i või Geneva Conventions Act'i alusel.

Vajaduse korral lubas Clark süüdimõistetud sõjakurjategijatelt ära võtta Kanada kodakondsuse ning anda need isikud välja „sõbralikele lääneriikidele", kelledel on omakorda süüdistusi nende isikute vastu.

Sel ajal kui Clark juutidele oma lubaduse andis, oli Kanada liberaalide valitsuse käes Wiesentnetlust kasutada tsiviilisikute halilt saadud andmeid üheksa isiku kohta, keda kahtlustati sõjakuritegudes. Mitme juutide organisatsiooni esindajad mainivad,

et Kanada valitsus peaks alustama koheselt sõjakurjategijate protsesse, kuna selle küsimusega on juba liiga kaua viivitatud.

Kanada sõjakohtute ülemprokurör kindral John Wolfe mainib, et War Crimes Act'i alusel on väga raske hakata kahtlusaluseid Kanadas jälitama, kuna see seadus klopsiti suure kiiruga 1946. aastal kokku

ning see oli mõeldud sõjajõududele kasutamiseks okupeeritud aladel.

Selle seaduse alusel anti sõjakohtu alla sõjaväe politsei poolt arreteeritud isikud, kelledel ei olnud üldse apellatsiooni õigust. Kindral Wolfe arvates ei saa sellist mesüüdistamiseks ja karistamiseks. Kindrali hinnangul ei saa rakendada ka Genfi konventsiooni, kuna see võeti vastu tükk aega pärast sõja lõppu.

Wolfe mainib, et kui kedagi tahetakse siin sõjakuritegudes karistada, siis tuleks selleks välja anda uus seadus.

Kindral ütleb lisaks, et n.n. „sõjakuritegude" kohta puudub kindel juriidiline definitsioon. Kanada riigisekretariaadist mainitakse, et sõjakuritegude küsimust ei ole veel lähemalt arutatud, samuti ei ole veel selge, milline ministeerium peaks seda küsimust käsitama. Simon Wiesenthal süüdistas enne valimisi riigisekretär Robertsile antud esildises kaheksat rumeenia päritoluga elanikku ja ühte Manitobas elavat ukrainlast massimõrvades.

Carter ei kaota sanktsioone Rodeesia vastu

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter võttis möödunud nädalal Valges Majas vastu Rodeesia uue mustanahalise peaministri piiskop Muzorewa, kuid peaministril ei õnnestunud presidenti veendumusele viia, et Ühendriigid peaksid oma majanduslikud sanktsioonid Rodeesia vastu lõpetama. Carter kinnitas, et Ühendriigid ei kavatse majanduslikke sanktsioone enne lõpetada kui Rodeesia põhiseaduses ja administratsioonis tehakse vajalikke muudatusi. Valgest Majast anti pärast seda kohtumist ametlik informatsioon, milles Muzorewat ei nimetatud peaministriks vaid piiskopiks ning tema valitsust „Muzorewa administratsiooniks".

Ameerika „aukudega" õhukaitse

Vene lennukid võivad takistamatult lennata üle Kanada

COLORADO SPRING — Kanada kindral Russel Barber loobub oma ametikohast Põhja-Ameerika õhukaitseorganisatsioonis NORAD-is ning siirdub vabatahtlikult erru, kuna tema arvates on Põhja-Ameerika õhukaitse jäetud täielikult unarusesse.

Kindralmajor Russell Barber töötab Ühendriikides Colorado Springsis NORAD'i peakorteris staabiülema abina. Tema väite kohaselt on Põhja-Ameerika õhukaitse ja radarivõrk praegu niivõrd nõrk,

et N. Liidu pommilennukid võivad takistamatult Põhja-Ameerika kontinendi südamesse lennata ja siinseid linnu, kaasaarvatud Toronto, atakeerida.

Kindral ütleb, et Põhja-Ameerika õhukaitsest võivad kümme pommilennukit öösel takistamatult läbi lennata ja siirduda üle Kanada ja meie ei saa kunagi teada, et nad sügaval Kanada õhuruumis on viibinud.

Kindral Barber mainib, et Kanada õhukaitse on käinud viimase kümne aasta jooksul pidevalt alla. Ta avaldas siiski lootust, et

äsja võimule tulnud konservatiivide partei täidab oma valimiskampaania ajal antud lubadusi ning asub Kanada riigikaitse tugevdamisele.

Ühendriikide kaitseministeeriumi esindaja kol. O'Brien kinnitab, et Põhja-Ameerika õhukaitse radarivõrgus on „auke" kuid need ei ole siiski nii suured, et nende kaudu õhulaevastiku eskaader saaks läbi lennata.

Terroristid vallutasid saatkonna

Palestiina löögirühma uus vägitegu Ankaras

ANKARA — Türgi pealinnas Ankaras vallutasid neli palestiina terroristi möödunud nädalal Egiptuse saatkonnahoone, mida nad hoidsid 45 tundi oma valduses. Saatkonnahoone vallutamisel said tulevahetuses kaks türgi julgeolekupolitseinikku surma ning üks Egiptuse saatkonnaametnik suri saadud vigastustesse kui ta põgenemisel kolmanda korruse aknast alla hüppas. Terroristid andsid Türgi võimudele ilma tingimusteta alla möödunud pühapäeval ja vabastasid nende küüsis olnud üheksa pantvangi.

Terroristid nõudsid esialgu kahe Egiptuses vangis oleva palestiina terroristi vabastamist ja Türgi valitsuselt diplomaatiliste sidemete katkestamist Egiptusega.

Terroristid lubasid saatkonnahoone õhku lasta ja kõik nende valduses olevad pantvangid surmata kui nende nõudmisi ei täideta.

Türgi valitsus kutsus Damaskusest kohale Palestiina Vabastamise Organisatsiooni esindajad, kellede läbirääkimiste põhjal terroristid olid lõpuks nõus tingimusteta alistuma ja pantvange vabastama.

Neli terroristi kuuluvad palestiina radikaalsesse löögigruppi, mille nimeks on Revolutsiooni Punased Kotkad. Nad kinnitasid, et nad sooritasid saatkonnahoone vallutamise Palestiina vabadusvõitluse huvides.

Türgi peaministri Ecevit'i kommentaaridest võib järeldada, et türklased saavutasid Palestiina Vabastamise Organisatsiooni esindajatega vahejuhtumi likvideerimiseks mingisuguse salajase kokkuleppe.

Peaminister keeldus vastamast ajakirjanike küsimustele, millised süüdistused esitatakse nelja terroristi vastu.

Sotsialistid otsivad koostööd araablastega

TEL AVIV — Iisrael kutsus koju oma saadiku Austriast pärast seda kui Austria kantsler Bruno Kreisky Viinis vastu võttis Palestiina Vabastamise Organisatsiooni juhi Yasar Arafati, kes on Iisraeli verivaenlane. Iisraeli juhtivate ringkondade meelepaha oli seda suurem, et Viinis kohtus Arafatiga ka Lääne-Saksamaa endine kantsler ja Rahvusvahelise Sotsialistide Organisatsiooni esimees Willy Brandt. Asjaomastest ringkondadest arvatakse, et seni Iisraeliga sõbralikus vahekorras olnud Lääne-Saksamaa muudab oma poliitikat ja hakkab kontakte otsima araablastega, millega loodetakse Saksamaale garanteerida araabia õli. Kuna Kreisky ja Brandt on mõlemad mõjuvõimsad poliitikud sotsialistide rahvusvahelises liikumises, siis arvatakse, et nad hakkavad oma araabiasõbralikke ideesid levitama ka juuli lõpul Stokholmis toimuval rahvusvahelisel sotsialistide konverentsil.

Begin jatkab juudi asulate rajamist okupeeritud aladele

ALEXANDRIA — Alexandrias toimusid möödunud nädalal läbirääkimised Iisraeli peaministri Begini ja Egiptuse presidendi Sadati vahel Palestiina araablaste probleemide arutamiseks seoses Iisraeli ja Egiptuse vahel sõlmitud rahulepinguga. Asjaomastest ringkondadest mainitakse, et mõlemad mehed saavutasid teatud edusamme Jordani läänekaldal elavatele araablastele autonoomia andmise küsimuses, kuid Sadatil ei õnnestunud Beginit veendumusele viia, et Iisrael peaks lõpetama oma asunduste rajamise Jordani läänekaldal.

EELK PEETRI KOGUDUS TORONTOS

Usuteadusliku Instituudi

Piiskoplik Jumalateenistus

pühap., 22. juulil kell 11 homm.

Tegevad: piiskop K. RAUDSEPP, õp. O. PUHM ja külalisõpetajad, instituudi õpilased ● Orelil R. TOI, laulusolist LIINA PURJE, viiulisolist MARIANNE URKE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 8, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

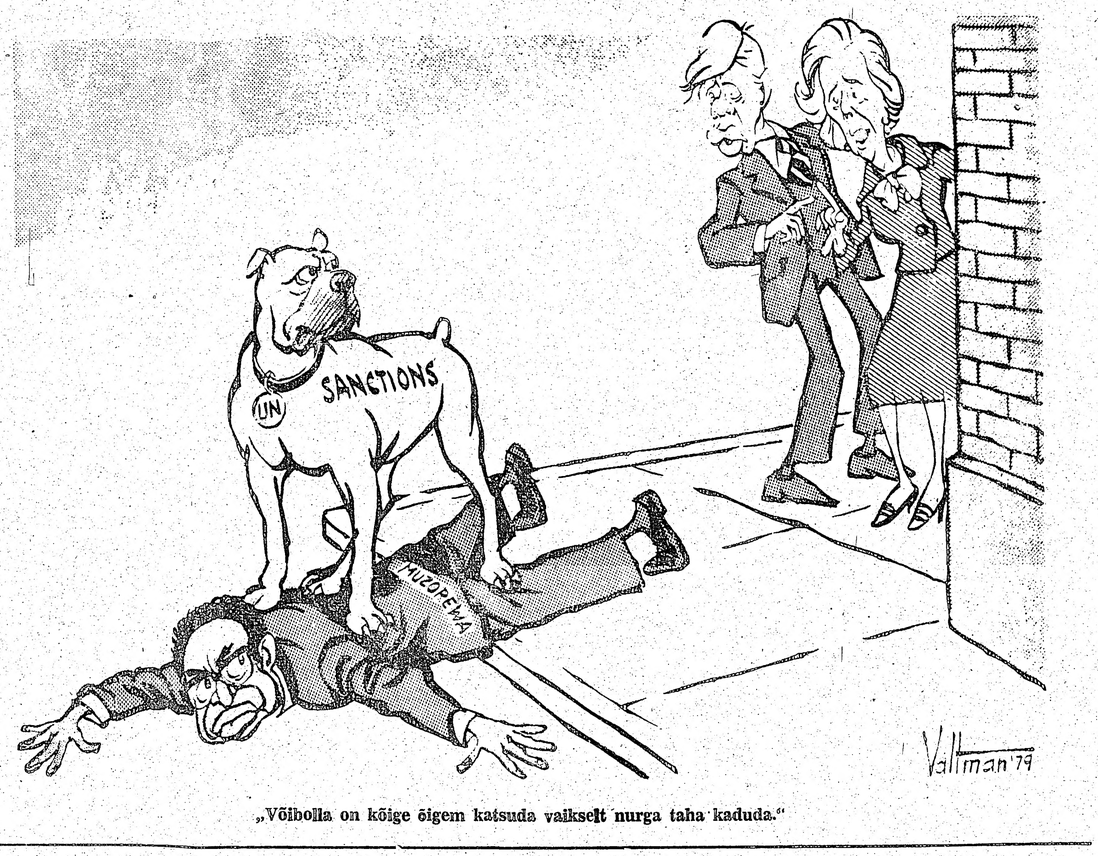

„Võibolla on kõige õigem katsuda vaikselt nurga taha kaduda."

Josef Strauss tüürib võimule

Lääne-Saksamaa stagneerunud poliitiline elu ning võimul olevate sotsialistide ja opositsiooni surutud kristlik-demokraatide omavaheline varjusurma suikunud rivaliteet sai uue süsti kui kristlik-demokraatlik partei valis oma uueks juhiks partei Baieri fraktsiooni esimehe Franz Josef Straussi. Kuna Lääne-Saksamaal toimuvad eeloleval aastal parlamendivalimised, milliseid kristlik-demokraadid loodavad võita ja sotsialistide hegemooniat kukutada, siis võib ennustada enne valimisi eriti ägedat valimiskampaaniat, kus kokkupõrkevõimalused kahe juhi — kristlik-demokraatide Straussi ja sotsialistide Schmidti — vahel on suured ning Straussil on võimalik hiilata oma tuliste kõnedega.

Franz Josef Straussi on seni peetud ultrakonservatiivseks poliitikuks, kelle teravate ja lõikavate sõnade tagavara ei ole kunagi lõppenud sotsialistide sise- ja välispoliitika kritiseerimisel. Kristlik-demokraatliku partei juhi kohale valimine on aga tema senises komprimissitus hoiakus ilmselt esile kutsunud teatud muudatuse, kuna Strauss ei ole enam kaugeltki nii äge ja paindumatu kui enne juhi kohale valimist. Straussi iseloomu ja tõekspidamisi arvesse võttes ei ole ta oma põhimõtteid ja poliitilisi seisukohti ümber hinnanud vaid on taktikalistel põhjustel tõmmanud endale selga leplikuma kompromissimehe kuue, et imponeerida sellega valijate massidele, kelledele meeldib rohkem selline juht, kes harrastab kuldset keskteed äärmusliku parempoolse joone asemel.

Tema uue taktikaga tuleb seletada ka tema televisioonikõnet, mille ta esitas pärast valimist parteijuhi kohale. Ägeda antikommunistina tuntud Strauss kinnitas selles kõnes, et juhul kui ta valitakse oma partei eesotsas Lääne-Saksamaa kantsleriks, siis kavatseb ta austada kõiki neid kokkuleppeid, mis sotsialistlik valitsus on sõlminud N. Liiduga ja teiste Ida-Euroopa kommunistlikkude riikidega. Need kokkulepped on teatavasti endise sotsialistliku kantsleri Willy Brandti Ostpoliitik'i lõpptulemused, millised Josef Strauss on seni tituleerinud „ Saksmaa huvide mahamüümiseks".

Kristlik-demokraatliku partei esindus kaalus kaua ja põhjalikult enne kui ta valis partei juhiks Josef Straussi. Võib oletada, et sellist otsust poleks tehtud mõned aastad tagasi kui rahvamassid sümpatiseerisid sotsialistide ja liberaalide suurtele lubadustele ja koostööle kommunistlikkude riikidega kuid nüüd, kus kogu maailmas on märgata rahva poolehoiu kaldumist konservatiivsemale poliitilisele joonele, oli Straussi kaardi väljamängimine loogiline ja arusaadav. Kuid poliitilised kommentaatorid ei jäta sealjuures mainimata, et Strauss pidi partei tagatubades andma lubaduse, mille kohaselt ta võtab revideerimisele oma senised ranged seisukohad ja tõekspidamised, et rahuldada ja lepitada sellega partei pahempoolse tiiva esindajaid, kellede tugevus baseerub protestantlikul Põhja-Saksamaal.

Straussi mõõdukas poliitika võib eelolevatel valmistel eriti ohtlikuks kujuneda sotsialistidega koalitsioonis olevale väikesele vabade demokraatide parteile, kes esindab Lääne-Saksamaa liberaale. Vabad demokraadid saavutasid eelmistel valimistel ainult 8 protsenti äraantud häältest kuid kui neile antud valijate toetus langeb alla 5 protsendi, siis kaotavad nad kõik oma kohad parlamendis.

Praegu on veel varajane ennustada, milliste laengutega hakkab Strauss oma valimiskahureid varustama. Lääne-Saksmaa majanduselu on praegu võrdlemisi stabiilne, kuna töötute arv moodustab ainult 3,3 protsenti tööliste koguarvust ning inflatsiooni arvestatakse 3,9 protsendile. Kuid praegusel energiakriisi ajastul võib olukord kiiresti muutuda ning Straussile võivad avaneda lahtised väravad sotsialistide valitsuse poliitika kritiseerimiseks, mis rajab tee kristlik-demokraatide parteil ja Straussi võimule tulekule.

K.A.

BATUN-i juhtimine eestlastele

BATUN-i aastakoosolekul valitud juhatus pidas äsja oma koosoleku, millel moodustati juhtkond ja jaotati ametkohad. Presidendiks valiti üksmeelselt Mari Linnamaa, kes teatavasti on ka ERKÜ juhatusliige ja kes ka varem on olnud presidendi kohal.

Sekretäriks valiti Andres Jüriado ja laekuriks Karl Juks. Asepresidentideks on administratsiooni alal Marian Skobekis (leedu) ja finantsialal Ints Rupners, kes möödunud tegevusperioodil oli BATUN-i presidendiks.

Teiste juhatusliikmete kohustused jaotati järgmiselt: UN-iga läbikäimise koordineerijaks Uldis Blukis (läti), liikmeskonna tegevuse koordineerijaks Helen Kulber (leedu), informatsiooniala korraldajaks Olgerds Balodis (läti), erisamaa tungi idasse.

Kindral Reek oma vastukõnes rõhutas, et Eesti soovib häid vahekordi kõigi oma naabritega.

Ta andis mõista, mis ootab väikest, kui see on liidus suurega: suur sööb väikese ära. See meie kindrali vastus pahandas venelasi.

1937 toimus Eestisse mitmeid välisriikide esindajate külaskäike, nagu juunis Inglise välisministeeriumi alamriigisekretär lord Plymouth ja Rootsi välisminister Sandler. Augustis külastas Eestit Soome välisminister Rudolf Holsti ja seejärele riigivanem Päts koos majandusminister Karl Selteriga Soomet. See ei muutnud aga oluliselt ei Eesti ega Läänemere ala poliitilist olukorda.

See Eesti varasemast palju elavam rahvusvaheline läbikäimine kõrgel poliitilisel ja sõjaväelisel tasemel oli tundemärgiks, et Eesti oli võitnud endale lugupeetud asendi rahvusvahelises poliitikas

ja et tema ühiskondlike saavutuste ning riigi ja sõjaväe juhtide arvamiste vastu tunti elavat huvi ka teistes riikides.

1938 algas halbade tundemärkide all. Eesti oli sunnitud venelaste nõudmisel nagu teisedki riigid, sulgema oma konsulaadi Leningradis. Siis 19. jaanuaril 1938 tungis kaks vene piirivalvurit Peipsi jääl Eesti poolele arreteerima eesti kalureid. Kohale ilmusid eesti piirivalvurid. Et venelased ei alistunud, lasksid eesti piirivalvurid nad maha. 8. veebruaril tungisid vene piirivalvurid mootorsaaniga 4 km sügavusse Eesti alale Peipsi jääl ja vedasid kaasa kaks eesti piirivalvurit ja nende hobusemehe.

Kõik kolm lasti, ilmselt kättemaksuks, Nõuk. Liidu poolel maha.

Eesti valitsuse katsed vahejuhtumite mõlemapoolseks uurimiseks ei andnud tulemust. See tekitas murelikkust eesti avalikkuses.

1938 esimesel poolel toimus riiklikus elus rida muudatusi. Astus jõusse uus, tasakaalustatud põhiseadus. Valiti uus 80-liikmeline riigivolikogu. Eesti esimeseks presidendiks valiti Konstantin Päts ja tema poolt ametisse määratud uue valitsuse peaministriks sai Kaarel Eenpalu ja välisminister Karl Selter.

Rahvusvaheline pinge hakkas uuesti kasvama 1939 kevadel. Saksamaa okupeeris ja lammutas Tshehhoslovakkia ja moodustas sellest Slovakkia riigi ning Böömi-Määri protektoraadi. Inglismaa, Prantsusmaa ja Nõuk. Liit alustasid läbirääkimisi Saksamaa edasitungi peatamiseks.

Saksamaa esitas Poolale oma nõudmised ja ärevus riikide vahel suurenes.

Saksamaa esitas kevadel 1939 reale riikidele, ka Eestile, ettepaneku mittekallaletungi lepingu sõlmimiseks. See kirjutati alla 7. juunil 1939 Berliinis. Leping kinnitati riigivolikogu poolt. Prof. Ants Piip ütles: „Leping ei loo uut konstellatsiooni Eestile vaid on status quo kindlaks lepinguliseks kohustuseks. Meie ei ole kõrvale kaldunud oma erapooletuse poliitikast. Meie ei ole ennast sidunud teise lepinguosalise poliitilise süsteemiga." Ka riiginõukogu võttis üksmeelselt lepingu vastu.

Eesti valitsus pöördus Nõuk. Liidu poolt pealesurutud baasidelepingu läbirääkimiste ajal mitmel korral ja mitmeid teid pidi Saksamaa poole, et otsida tasakaalustavat toetust Moskva nõudmiste vastu. Eesti erapooletuse kaitseks. Sakslased lükkasid selle tagasi ja soovitasid Eestil kiirelt nõustuda venelaste nõudmistega.

Järgnes baaside ajajärk, mille ajal Eesti püsis iseseisva riigina aga oli koormatud abiandmise lepinguga oma suure idanaabriga

ja säilitas oma ühsikondliku korra kuni 1940 juuni vägivaldse võimu haaramiseni venelaste poolt.

On kindel, et kui Moskvas oleks aimatud, kui eitavalt läänemaailm suhtus Balti riikide okupeerimisse ja kuidas eesti pagulased läänes on jatkanud pärast Teist maailmasõda suhteliselt tõhusalt oma vabadusvõitlust, oleks ta valinud teostatust mõne teise tee. Võib olla oleks Moskva kasutanud „satelliit-riigi" taktikat, mida ta kasutas Ida-Euroopas või vallutamise taktikat infiltratsiooni abil, mida ta kasutab Soomes.

Eesti suutis säilitada oma rippumatuse ja erapooletuse tänu oma tugevale iseseisvuse tahtele. Nõuk. Liidu ja Saksamaa tasakaalus vastuolule ja Poola toetusele. Kaugemas perspektiivis oli oluline ka Inglismaa ja Prantsusmaa toetus.

Molotov-Ribbentropi paktiga kadus 23. aug. 1939 see tasakaal ja järgmisel kuul purustasid sakslased Poola sõjajõud.

On raske ette kujutada, et Eesti oleks suutnud end pärast seda üksi jäetuna kaitsta idast tuleva kallaletungi vastu.

— Minul on isiklik arvamine, märkis lõpuks Esmo Ridala, et Eesti välispoliitika tase oli siiski kõrgem, kui Inglise või Prantsuse oma, kes oleks võinud takistada Teise maailmasõja vallandamist, kuid ise hädavaevu pääsesid selles sõjast eluga.

(Järg lk. 3)

Kommentaarid

N. Liidu valitsev kommunistlik klikk on alati hirmul olnud tõe eest. Eriti püütakse varjata seda, mis juhtub välismaailmas, milline on kapitalistlike riikide elanike elustandard ja kuidas seal hoolitsetakse inimeste eest sotsiaalsete reformide rakendamisega. Suureks okkaks punaste võimumeeste silmis on ka läänemaailma elanikele kindlustatud põhilised inimõigused, milledest partei keskkomitee ja selle poliitbüroo midagi ei taha teada, kuna inimõiguste garanteerimine nõukogude elanikele tähendaks lõppu kommunistlikule diktatuurirezhiimile.

Kuivõrd vähe teavad venelased välismaailmast, eriti Ameerika Ühendriikidest, selgus ühe Ühendriikide põllumajanduse delegatsiooni külaskäigul Venemaale, kus delegatsiooni liikmetele esitati imestamisväärselt ignorantseid ja isegi rumalaid küsimusi. Senaator Charles Mathias on Congressional Record'ile üle andnud mõningad nendest küsimustest, mis esitati ameeriklastele Kesk-Aasias Tadzhinkistani linnas Dushanbes. Küsimused on järgmised:

Kas teil Ameerikas on seadusi?
Kas mustad võivad abielluda?
Kas nad tohivad abielluda sellega, kellega nad tahavad?
Kas mustadele antakse jõulupühade ajal vaba päev?
Kas teil on lutikaid Ameerikas?
Kas neil on ainult üks silm?
Kas indiaanlased oskavad rääkida?
Kas mustad räägivad inglise keelt?
Kas on võimalik saata Ühendriikidest N. Liitu kirja?
Ameeriklastel on puust valmistatud kunstlik liha — eks ole?
Teie päike tõuseb läänes ja loojub idas — on see nii?
Kas mõned ameeriklased emigreeruvad ka N. Liitu?
Keskmine ameeriklane on selleks liiga vaene, et osta oma traktorit — kas on see nii?
Kas Ameerika asub Iisraeli lähedal?
Kas Ameerikas leidub miljonäride klubi? Ka sellega ühinemine on sunduslik?
Kas ka teil on Lenini kujusid nagu neid leidub meil?
Kui palju seemneterasid on teie maisil?

Nende küsimuste üle võiks südamest naerda kui nende taga ei peituks kurb traagika, mis näitab kui kaugele on võimalik minna inimeste pimeduses hoidmisega. Nõukogude propagandameeste ja valitsusvõimude auks pean ütlema, et nad on saavutanud ajude pesemisega ja oma kodanike rumalaks tegemisega otse hiilgavaid tulemusi.

*

Ilmus ANTS VOMM'i
kauaoodatud
nägus
LUULETUSKOGU
„VARJUD"
Hind $8.— + saatekulu 50 c
Müügil VABA EESTLASE talituses

Eesti hoidis viimase võimaluseni neutraalsust

Esmo Ridala huvitav analüüs Eesti välispoliitikast 1934—1940

STOKHOLM (EPL) — Eesti välispoliitikast 1934—40 kõneles Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi Osakonna ettekande õhtul Eesti Majas Lundis magister Esmo Ridala, Stokholmist. Külalist tervitas osakonna esimees prof. Indrek Martinson. Oma pikemas, pooleteise tunnilises ettekandes lausus Esmo Ridala kokkuvõttes:

— Adolf Hitleri ja rahvussotsialismi võimuletulek Saksamaal 1933 tähendas Euroopa ajaloos suurt pööret. See andis peatselt tunda kõikjal, ka Eesti Vabariigi välispoliitikas. Pärast Vabadussõja lõppu 1920 veebruaris oli meie välispoliitika toetanud eestkätt Eesti eemalehoidmist rahvusvahelistest konfliktidest. Ta oli otsinud toetust Rahvasteliidult, mille liige ta oli, läänеriikidelt ja eestkätt Inglismaalt. Nõuk. Venega püüiti hoida head vahekorda, kuigi see ei olnud alati kerge.

Neid vahekordi häiris Moskvast ja Leningradist juhitud põrandaalune õõnestustöö Eestis.

Selle kulmininatsiooniks oli idapiiri tagant juhitud kommunistlik võimuhaaramise katse 1. dets. 1924. Et see ei leidnud eesti tööliste hulgas mingit poolehoidu, ebaõnnestus see.

Hitleri võimuletulek Saksamaal tekitas suurt rahutust kõikjal Euroopas ja nii ka Eestis. Samal ajal hakkas Moskva end liigutama. Sügisel 1933 muutus olukord ärevaks. Moskva andis enne sama aasta oktoobris toimunud n.n. vabadussõjaliste liikumise põhiseaduse rahvahääletamist mõista, et kui see uus põhiseaduse eelnõu võetakse vastu, teeb Nõuk. Vene sellest omad järeldused. Eesti rahvas aga ei lasknud end sellest heidutada: uue põhiseduse poolt anti 416.879 häält ehk 56,3% kõigist häältest.

Eelnõu heakskiitmise tagas see, et selle poolt ei hääletanud mitte üksnes vabadussõjalased vaid taktikalistel põhjustel Konstantin Pätsi soovitusel ka Põllumeeste Kogud, mis oli suurimaks erakonnaks.

Balti riikide koostöö lepingule kirjutati alla kolme maa välisministrite poolt 12. sept. 1934 Genfis. Selles lepingus, mis äratas suurt rahvusvahelist tähelepanu ja tõstis kolme riigi prestiizhi, otsustati vähemalt kaks korda aastas pidada oma välisministrite konverentse, hoida sidet ja aidata üksteist rahvusvaheliste suhete alal. 6. apr. 1935 esitas Nõuk. Vene välisasjade rahvakomissar Litvinov Eestile, Lätile ja Leedule küsimuse, kas need oleks nõus sõlmima kahepoolset abiandmise lepingut Nõuk. Venega. Kolme Balti riigi välisministrid arutades küsimust otsustasid vastata Moskvale eitavalt.

3. mail 1936 korraldas marssal Voroshilov banketi Moskvasse külla kutsutud kolme Balti riigi sõjaväe delegatsioonidele. Oma kõnes ütles vene marssal, et Nõuk. Liit on mures Balti riikide pärast ja et need maad peaks koos N. Liiduga lööma tagasi Sak-

VALVEARST NÄDALALÕPUL

21. ja 22. juulil dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

28. ja 29. juulil dr. T. Sauks, tel. 461-0912.

Tallinna teater tuleb Rootsi külla

STOKHOLM (Välis-Eesti) — Augustikuu teisel poolel saabub Stokholmi Kuninglikule Draamateatrile külla Noorsooteater Tallinnast. Etendused toimuvad 21., 22. ja 23. augustil Nybropaviljoni laval, kus kohtade arv on piiratud. Esitamisele tulevad Cocteau „Hoolimatu armuke", poola kirjaniku Bordowiczi „Non-stop" ja Paul-Erik Rummo kollaazh Tammsaare naistegelaste tekstidele „Ramilda-Rimalda".

Eesti Riiklik Noorsooteater töötas Tallinnas 1965. aastast peale Voldemar Panso juhtimisel. Talle on järgnenud Mikk Mikiver ja Kalju Komissarov. Teatri dramaturgiks on Mati Unt, peakunstnikuks Tõnu Virve ja muusikaala juhatajaks Olav Ehala. Noorsooteater ei tähenda lasteteatrit, olles põhitegevuses mõeldud vanusele 15—25, kuid tegelikult mängib igasuguseid draamateoseid. Teater on käinud soome-ugri hõimude juures N. Liidus, aga ka Riias, Vilniuses ja Helsingis.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Kui lugeda läänemaailma ajalehti, siis jääb silm tihti peatuma uuele mõistele, mida väljendatakse inglise keeles sõnaga „superpower". Eesti keeles on raske leida sellele sõnale täpset vastest kuid see sõna tähendab umbes „ülimat jõudu" — tugevat ja võimast tegurit, mis ületab kõik teised jõud.

„Superpoweri" ehk ülivõimsa tiitel on antud nüüd kahele maailmariigile — Ameerika Ühendriikidele ja N. Liidule, kelledest läänemaailma ajalehtede veergudel ja teistes massimeedia vahenditel alati räägitakse kui riikidest, kes omavad raketid, tuumapommid ja kõik teised moodsad hävitusrelvad, milledele teistel riikidel midagi vastu panna ei ole. Kahjuks unustatakse selliste kõrgete tiitlite jagamisel relvade kõrval aga palju muid tegureid, millede puudumine jätab N. Liidus sellest „superpowerist" võrdlemisi haleda ja kahetsusväärse pildi.

Võiks küsida, kas see on mõni superpower, kes isegi ei suuda endale rajada n.n. „blue jeans'i" tüüpi pükste vabrikuid ja peab Ameerika Ühendriikidelt abi otsima sellise tööstuse rajamiseks? Ja kas sellist riiki saab nimetada superpoweriks, kus vaatamata maailma viljarikkamatele põldudele ei suudeta küllalt leivavilja kasvatada oma rahva toitmiseks? Kas võime anda superpoweri tiitli riigile, kes kurnab armetult teisi allaheidetud väikeriike ning teeb uhkelt kumisevat rinnahäält nende väikerahvaste töökuse ja korralikkuse arvel? Kas võime rääkida N. Liidust kui superpowerist kui ta isegi ei jaksa omal jõul olümpiamängusid korraldada ja organiseerida ning kasutab häbenematult lääneriikide abi olümpiaehituste püstitamisel ning hotellide rajamisel?

Neid küsimusi võiksime esitada üsna palju ning igaüks neist näitab N. Liitu propaganda abil üles puhvitud hiiglasena, mis toetub vedelast savist vormitud jalgadele. Superpoweri tiitli saamiseks peaks vastav riik omama ka muud peale tankide ja rakettide, kuid N. Liidul seda „muud" pakkuda ega anda ei ole. Seda silmas pidades ei tohiks ka läänemaailma massimeedia nii kergemeelselt ümber käia suurte tiitlitega ja jagada neid nendele, kes neid tiitleid ei väärі. N. Liidule superpoweri tiitli andmine tähendab ainult ühe tääkidele rajatud vägivallarezhiimi tunnustamist ja ülistamist, teenides sellega kaudselt Moskva propaganda eesmärke.

AMI

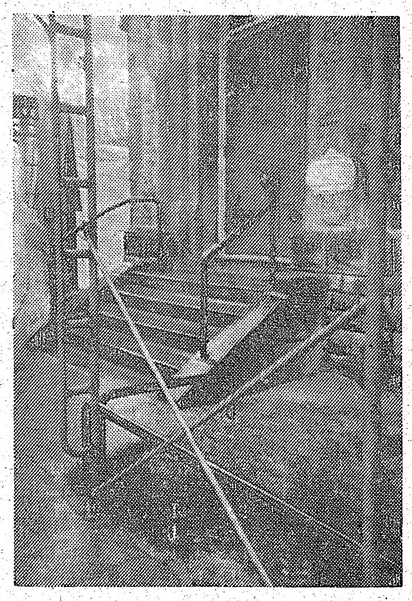

Vana Andrese kirik on saanud endale uue, puhta välimuse. Puhastustöö ja välisremondi raamides lihviti kiriku välisseintelt maha aastate tahm ja mustus ning parandati tekkinud praod ja katkised aknaraamid. Vasakpoolsel pildil näeme ehitusmeeste tellinguid kiriku peasissekäigu juures, paremal masin, mis tegi mehaaniliselt puhastustöö.

Toronto Vana Andrese kirik uues kuues

Kiriku välisseinad puhastatakse ja parandatakse — Kogu töö läheb maksma 40.000 dollarit

Viimaste aastate jooksul on Vana Andrese kiriku sisekujunduses toimunud ulatuslikumaid muudatusi ja parandusi. Kuna nüüd on jõudnud järg kiriku välisseinte juurde ja seal toimub praegu ulatuslikum restaureerimis- ja puhastustöö, siis pöördusime sel puhul koguduse õpetaja Andres Tauli ja koguduse esimehe Albert Roosti poole küsimustega, et saada ülevaadet nende töö- de ulatusest ja iseloomust.

Küsimusele, millised tööd on viimaste aastate jooksul Vana Andrese kiriku juures läbi viidud, vastas esimees:

Alustasime kõigepealt uue katuse ehitamisega, millele järgnesid uued õpetajate kantseleid ja nende sisustus.

Kirikus endas oli suuremaks muudatuseks uue marmoraltari ehitamine koos altariruumi ja seda ümbritseva altari võrega. Samal ajal toimus ka orelipaneeli ümberpaigutus ja kiriku seesmine värvimine.

Vananenud elektrijuhtmestik asendati kogu ehituse ulatuses uuega, ülemine suur saal sai uue dekoratiivse kuue ja ühte selle kõrvalruumi ehitati kohvinõude panipaik ja nende pesemise võimalus, lisaks alumise suure saali kõrval asuvale täielikule köögile.

Milles seisneb praegu käimasolev välisremont?

Kiriku välisseinte parandus on olnud juba aasta-paar kõneall.

Sel aastal jõudsime nii kaugele, et saime tööga alustada. Kiriku välismüüri kivide vaheline sideaine on aastate jooksul kohati purunenud, eriti lõunapoolsel küljel ja see tuleb asendada uuega, kus vaja. Aknaraamid vajavad värvimist ja pealeselle on aastate söetolm ja tahm katnud kiviseinte välispinna, mis nüüd tuleb puhastamisele ja millisest tööst osa ongi juba läbi viidud.

Küsimusele, kui palju see töö maksma läheb ja kuidas selle finantseerimisega toime tullakse, vastab esimees:

Kogu töö läheb kahe koguduse peale maksma 40.000 dollarit. Ülestõusmise pühade ajal alustatud ohvrianni korjandus leidis koguduse liikmeskonnas head vastukaja ja laekumist. Seni on laekunud 12.000 dollarit kuid pooled koguduse liikmeist ei ole veel oma korjandusümbrikud ära saatnud. Kuna töötulemused kiriku korrastamisel on nüüd juba kõigile näha, siis palub koguduse nõukogu neid liikmeid, kellede korjandusümbrikud on veel tagastamata, oma annetused võimalikult juulikuu jooksul ära saata.

Küsimusele, milleks kiriku korrastamisel nii suurt kulu teha, vastab õpetaja A. Taul, et

Jumalakoda, kus kogudus koos käib, on selle koguduse vaimne peegel.

See näitab nii oma liikmetele kui ka välismaailmale, kuidas liikmed oma jumalakojasse suhtuvad ja kuidas nad selle eest hoolt kannavad. Kuna meie kogudus tähistab käesoleval aastal oma 30. juubeliaastapäeva, siis on õpetaja siiramaks sooviks, et kaunist Credit Valley liivakivist ehitatud kirik saab tagasi oma originaalsed hõbehallid, roosakad, rohelised ja sinakad toonid.

Tubade registreerimine Eesti Päevadele sõitjaile

Põhjakotka '80 lennutoimkond korraldas Eesti Majas informatsioonikoosoleku

Toronto Eesti Majas toimus möödunud kolmapäeval informatsiooni- ja selgituskoosolek tuleval aastal Stokholmi ESTO-80-le sõitjatele. Informatsiooni andis Sihtasutus Eesti Päevade ja Põhjakotka '80 lennutoimkonna esimees Tõnu Tõsine, kes peatus peamiselt hotellide reserveerimise küsimuse ümber. Koosolekust võttis osa ligemale sadakond inimest.

Koosolekul jagati välja mitmesugust ESTO-80 materjali, muu hulgas ka ESTO-80 teateid nr. 1 ja 2.

Ühtlasi esitati Stokholmi linna kaart, millele olid koosolekust osavõtjatele orienteerumiseks märgitud kõik need kohad ja ehitused, kus toimuvad eestlaste pidustused.

Tõnu Tõsine käsitas pikemalt hotellide probleeme ja mainis, et Stokholmis on eeloleval suvel eestlaste kasutada kaks üliõpilasmajadest ümberehitatud hotelli „Domus" ja „Frescate", kus on võimalik saada korralikku kaheinimese tuba 35 dollari eest ööpäevas. Koosolekul näidati ka hotellide pilte ning jagati välja formulare nendesse hotellidesse tubade reserveerimiseks.

Tõnu Tõsine mainis ühtlasi, et peaaegu kõik pidustuste üritused toimuvad südalinnas 1,5 km raadiusega piirkonnas ning peaksid olema seega kõigile kättesaadavad.

Südalinnast kaugemal toimuvad ainult laulupidu ja liikumislavastus kuid ka nende asukohtadesse pääseb kergesti avalike liiklemisvahenditega.

Pärast ettekannet järgnes küsimusi rahva poolt, milledele vastuseid andis Tõnu Tõsine. Küsimusele, miks Stokholmi sõiduks on välja kuulutatud erinevad lennuhinnad, vastas esimees, et lennuhinda on praegu võimatu täpselt fikseerida, kuna seda võivad mõjutada tulevaks aastaks mitmesugused tegurid, eriti lennukite kütteõli hindade tõus.

A. Kelder soovis, et lennutoimkond peaks tihedamat kontakti Toronto kahe suurema eesti kooriga ja Estonia orkestriga ning Tõnu Tõsine lubas selleks samme astuda augustikuu jooksul.

Lennust osavõtu registreerimist pikendati teatavasti kuni 15. septembrini ja praegu on veel tervé rida suuremaid gruppe registreerimata. Momendil on ühislennuks registreeritud umbes 300 isikut.

Koosolekul kerkis üles ka küsimus, millistel alustel jagatakse Stokholmis pileteid sellistele suurematle üritustele nagu laulupidu ja liikumislavastus, kuhu pääseb ainult piiratud arvul inimesi. Rõhutati, et võib isegi tekkida olukord, kus siit kauge maa tagant Stokholmi sõitnud inimene ei saa enam pileteid näiteks liikumislavastusele.

Tõnu Tõsine kinnitas, et see küsimus võetakse põhjalikult selgitamisele enne kui sügisel algab piletite müük.

Koosolekul jagati ka välja ringreiside brošüüre ja voldikuid, mida inimesed võtsid kaasa, et kodus neid põhjalikult uurida ja oma reisiplaane koostada.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

KAI KÄÄRID
MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

AARAND ROOSI
JUMALAGA, KARS JA ERZURUM
Eestlaste elukäik Türgimaal, 175 lk.
$4.— + saatekulu 20 c
Müügil VABA EESTLASE juures

Kolhoosimajanduse telgitagused

Eesti praeguse põllumajanduse tegelik pale

Tänavu alustati kodumaal varakult heinatööga. Et see veelgi hoogsamalt võiks minna, tuletatakse sageli meelde möödunud aasta vihmasadusid ja suuri kaotusi. „Rahva Hääl" kirjutab jälle, et „Möödunud aasta oli ilmade poolest raske, aga lohakust ja saamatust selle taha ei peida. Niigi nappidest söödavarudest lasti küllalt oluline osa rikneda ja laiali tassida. Mõneski majandis maksti selle eest kõrget hinda. Söötade vähesus ja eelkõige riknenud söötade etteandmine põhjustasid kariloomade ja sigade suremist ning toodangu langust."

Kontrollkäigul läbi Eesti, tuuakse meelde mitmed kohad, kus võeti olukorda väga lõdvalt. Põlvas olnud enamik rohujahu hoidlaid olnud ilma piirava aiata, mistõttu igaüks võis jahuvarudele juurde pääseda. Pealegi puudunud rohujahuveskite juures valve. Mõnedki nende hulgast, kelle näpud võõrast vara nähes sügelema hakkavad, ei jätnud soodsaid võimalusi kasutamata.

Kokku läks majandites kaduma poolteist tonni rohujahu.

Heal aastal polevat see mahus nimetamisväärne, aga mullu oli neid kilogramme väga raske koguda. Ligemale pool sellest riisuti E. Vilde nimelisest kolhoosist. Üheks sotsiaalse ühiskonna vara omistajaks oli autojuht H.R., kes juhtus öösel rohujahuveskisse. Kuna seal öösel hingelist ei olnud, saanud ahnus mehest võitu. Pikemalt mõtlemata tõstis ta 34 kotti rohujahu autokasti ja viis koorma oma ema majapidamisse. Mees siiski avastati ja ta viis rohujahu viimse kilogrammini tagasi.

Paide rajoonis ei olnud vargaid, kuid tuli hävitas 200 tonni rohujahu, mis oli suuremaks osaks Imavere kolhoosi varudest. Ka Halinga sovhoosi varud langesid tuleroaks. Kuid neid näiteid olevat veel mujalgi.

Põhjuseks olevat, et tuleohutuseeskirju ignoreeritavat neis majandeis.

Suuri puudusi oli ilmnenud söötade, sealjuures ka teravilja ja kartuli säilitamisel ja arvele võtmisel. Nii olevat Võrumaal Misso sovhoosis koristustööde ajal nelja pudeli viina eest maha müütidud grupi tööliste poolt üle 1000 kg nisu. Kuna grupi tegevusest oli teadlik ka põllundusbrigadir, siis varguse tõkestamiseks midagi ette ei võetud, antud temalegi üks pudel, mida ta kohe kombainidel töötajatega tarvitama hakanud.

Räpina sovhoositehnikumi autojuht vedas kartuleid sorteerimispunktist tehnikumi lattu. Saatelehti igakord ei täidetud, vaid alles õhtul tagantjärele. Autojuht E. Muttik kasutas usaldust kurjasti ning omastas 2200 kilogrammi kartuleid. Vilja, söötade ja teiste saaduste veol rikutakse sageli dokumentide vormistamise eeskirju.

Vilja- ja söödahoidlatega on asjad mitmel pool endiselt halvad. Pärnu rajoonis kontrolliti 39 majandit, peaaegu pooled ei vastanud nõuetele, sama paljude juures puudus valve. Möödunud talve tähelepanekud näitasid, et paljudes majandites jäeti heinad, põhk ja jõusööt lausa tuule hoolde, kuigi neid oli napilt ja igal peotäiel suur väärtus.

Heinaküünide ja muude hoidlate uksed olid lukustamata, telnekord väravapiidad koguni maha sõidetud.

Söödad riknesid vihma ja lume käes. Riknenud söödad omakorda põhjustasid loomade haigestumisi ja suremist.

Tartu rajoonis Vara sovhoosis saadi üksnes käesoleva aasta jaanuaris kariloomade ja sigade lõpmisest üle viie ja poole tuhande rubla kahju. Veebruaris tehtud kontrollil selgus, et ühes hoidlas olid söödakontsentraadikotid lumes, teises segamini söödakriit, kartulid ja mikroelemendid. Umbes samasuguses olukorras oli Hiiumaal Putkaste sovhoositehnikumis. Kolme tonni ringis oli jõusööta paigutatud kuuri, mille uksi ei olnud võimalik sulgeda. Tegelikult polekski sulemisel mingit mõtet olnud. sest kuuril puudus otsasein ja üle heinapallide võis igaüks jõusööta kaasa võtta nii palju kui tahtis.

Viljandi rajooni „Kalju" kolhoosis äritsesid kaks laudatöölist ja autojuhid jõusöödaga, müües maha 600 kg segajõusööta umbes kümne pudeli viina eest.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18,—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....“ ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

KANNATUSROHKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU ARMAS MEES JA MEIE KALLIS ISA

REIN SUIGU

Sündinud 21. novembril 1906 Virumaal
Surnud 14. juulil 1979 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

abikaasa SAIMA
poeg TÕNU abikaasaga
tütar ANU abikaasaga
OMAKSED kodumaal

Nüüd oleme Sinuta siin,
südameis sõnatu piin!

ARMAST

REIN SUIGU't

mälestavad sügavas leinas

LYDIA
ANNE perekonnaga
MAIA abikaasaga

Ja ööd ei ole enam...
sest Issand Jumal
valgustab neid
Ilm. raam. 22:5

KALLIST SUGULAST

REIN SUIGU't

mälestavad leinas

A. SILDVA abikaasaga
V. SILDVA abikaasaga
H. SILDVA abikaasaga
R. RAUD abikaasaga
M. PRUUL

KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA JA VÄGA HEAD NAABRIT

REIN SUIGU't

leinavad kurbuses

HELMI ja PAUL LEPMETS
ELENE ja JULIUS PAHAPILL
LIIDY ja EDUARD JAUN
ROBERT HERMANN perekonnaga
HANS VOKSEPP perekonnaga
ALFRED VAHI perekonnaga
SULEV SAKSNIIT perekonnaga
EDGAR ÕUNPUU perekonnaga

Puhka rahus
võõra maa mullas!

ARMAST SÕPRA

REIN SUIGU't

mälestavad sügavas leinas

R. GUTBACH abikaasaga
P. KELDER abikaasaga
BRUNO LINDRE abikaasaga
O. SILM perekonnaga
A. TIIDO perekonnaga
L. TIIDO perekonnaga
M. VESKOJA perekonnaga

MÄLESTAME LEINAS ARMSAT

REIN'u

ELLEN ja EDGAR

ARMAST SUGULAST

REIN SUIGU't

mälestavad kurbuses

ARTUR, JUTA ja PRIIT Hamiltonis
AGATE ja JUHAN Eestis

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

REIN SUIGU't

mälestavad kurbuses

MATI EPNER perekonnaga
LINDA ja BERNHARD EPNER

LUGUPEETUD ENDIST ÜHING LIHAEKSPORDI DIREKTORIT

ALFRED ANDERSON'i

mälestavad leinas

kaasametnikud abikaasadega

M. RAAG (KURG)
K. HARK
R. MATHIESEN
A. RUUSAUK
H. TOOMSALU

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Eestlanna õnnetuse ohvriks

Traagilise surmaga lõppenud õnnetus juhtus New Yorgis, Ellwood Avel elanud Silvia Peebuka-Russoga, kes akende puhastamisel oma korterist, teisel majakorral, kukkus aknast alla, kividele, otse pea peale. Sellele kaasus silmapilkne surm. Leinama jäid kadunud 15-aastane tütar Sibilla ja 77-a. ema Alide Peebuka.

Silvia Peebuka töötas varemalt reisibüroos, kus ta tutvus oma pärastise abikaasa, itaallasest maalikunstniku Russoga, kes hiljem Itaaliasse tagasi on siirdunud.

Kadunu isa, dr. vet. Peebuka töötas Eestis, Tallinna sadamas, liha kontroll-arstina. Ta onu, ema vend, oli tuntud näitekunstnik Aadu Hõimre. Sibilla Russo oli tuntud ka meie noorteperes. Ta tegutses New Yorgis Rütmikaringis ja oli ka laste suvelaagris.

Erik Uluots maailma parimate arhitektide hulgas

Moodsa kunsti muuseumis New Yorgis toimus kevadel arhitektuurinäitus „Transformations in Modern Architecture" nime all. Sellel olid väljas parimad ehitused kogu maailmas viimase 30 a. jooksul. Samaaegselt sooviti näidata arengut ja uusi sihte arhitektuuris sama aja jooksul.

Rootsist oli näitusele saadetud pärast valikut ainult nelja arhitektifirma loomingut. Neist neljast oli üks arhitekt Erik Uluots. Valiku maailma arhitektide seast tegid USA eksperdid.

Endastmõistetavalt oli see suureks auks näitusel esinenud arhitektidele. New Yorgist läheb näitus edasi ringreisile reasse USA ja seejärele Kanada muuseumidesse. Arvatavasti saadetakse näitus pärast ka Euroopasse.

EPL

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E, Toronto

● Karlsruhes elaval eesti arstil dr. Erwin Berendsonil Kuressaarest on suurim postmarkide kogu Saksamaal. Et seda ainulaadset suurt kogu ülevaatlikult ära mahutada, on postmarkidele varutud omaette ruum erimööbliga. Ühes suures kapis on mitukümmend eritellimise peale tehtud musta nahkköidet, millele pärale trükitud „ESTLAND-EESTI". Esimesel lehel on kirjaümbrik aastast 1806. Kuna tollal veel postmarke ei tuntud, asub kirjamargi kohal tempel „Reval". Üks album sisaldab võltsinguid, millest mõni on originaalsest kalim.

● Endine Tallinna Tehnikaülikooli professor keemik Adolf Pärts tähistas Austraalias 1. apr. oma 75-a. sünnipäeva.

Aarand Roos'i
„JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS"
Juutide kuningas oma jüngritega Eestis! Mida arvasid sellest meie esivanemad ning rahvaluule sangar Kalevipoeg — ja mida arvame meie ise?
Müügil VABA EESTLASE talituses
Hind $6.—, saatekulu 40 c

Rootsis eesti noored harrastavad kandlemängu. Pildil kandlemängijate noorimasse sugupõlve kuuluv „Kassari" kanneldaja Madli Wiiburg, laulavad kassarlased Tiina Saare ja Marie Poska.
Foto: Tippo

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
64 Dimnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

Usuteadusliku Instituudi PIISKOPLIK JUMALATEENISTUS Peetri kirikus pühap., 22. juulil kell 11 homm. Tegevad: piiskop K. Raudsepp, õp. O. Puhm ja külalisõpetajad. Instituudi õpilased. Orelil Roman Toi, laulusolist Liina Purje, viiulisolist Marianne Urke.

JUMALATEENISTUS 29. juulil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID suvekuudel neljapäeviti kl. 6—8 õhtul. Muul ajal, kui kirikutel, 483-5847 ei vasta, helistada 1-355-2777.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich.
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 22. juulil kell 5 p.l.

Õpetaja on juulikuu teisel ja augustikuu esimesel poolel kättesaadav vajaduse korral ka telefonil 1-519-371-0068.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 22. juulil koguduse väljasõit Jõekäärule. Jumalateenistus koos suvekodu kasvandikega kell 11 homm. peahoone ees.

Pühap., 29. juulil kell 11 homm. Usuteadusliku Instituudi piiskoplik lõpp-jumalateenistus. Jutlus piiskop K. Raudsepp, solist I. Loosberg, orelil dr. R. Toi, kaastegevad Usuteadusliku Instituudi õpilased ja külalisvaimulikud.

Suvekuudel õpetaja kõnetunnid kokkuleppel.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Pühap., 22. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Herbert Söderholm.

Teisip., 24. juulil kell 7 õ. PALVEKOOSOLEK, Allan Laur.

Laup., 28. juulil kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS Royal Beachis, Hõbe talus. Kõneleb dr. Allan Laur, laulu ja muusikat.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 22. juulil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Külalised ja K. Raid. Tshellosoolod. Kell 6 õhtul KUULUTUSKOOSOLEK, tunnistusi, K. Raid.

Uuel riigil vähe rahvast ja vähe raha

LONDON — Vaikse ookeani lõunaosas sai väike atolli saartel asuv Kiribati riik möödunud nädalal iseseisvuse. Kiribatis elab 55.000 elanikku ning riigipeaks on 29-aastane president Ieremia Tabai, kellel tuleb tegutsema hakata raskete probleemidega, kuna riigil puuduvad kindlad sissetulekud.

Lääneranniku Eesti Päevade laulupidu ülikooli võimlas. Lavale on kogunenud lääneranniku ühendatud segakoor, keda juhatab Jaak Kukk. Foto: E. Igarik

Lääneranniku Eesti Päevade bruto tulu $90.000

Kõik pidustuste üritused õnnestusid ilusate ilmade kaasabil

LOS ANGELES (VE) — Lisaks eelmistes „Vaba Eestlase" numbrites avaldatud ülevaadetele Los Angelesis toimunud Lääneranniku Eesti Päevadest, kirjeldame alljärgnevas mitmesuguseid sündmusi ja üritusi pidustuste lõpupäevadel, mida eelmistes artiklites ei ole käsitatud. Ühtlasi võiks märkida, et vastavate registreerimiste põhjal võttis pidustustest kogusummas osa 894 eestlast igast maailmanurgast.

Täissaalile läks kolmapäeval, 4. juulil Portlandi noorte „Kaja" kontsert oma toreda ja mitmekesise kavaga. Rahvapidu kolmapäeval, korraldati Sunken Gardenis, kus suurel haljal murul rahvatantsutrupid esitasid mitmetest rahvatantsudest koosneva põimiku Virve Lillipuu juhtimisel. Peale eeskava siirdus rahvas võimlasse, kus eintetati ja keerutati tantsu soome orkestri saatel.

Neljapäeval toimus uudse ürituse na teaduslik-poliitiline sümpoosium inglise keeles.

Toivo Raun, kes on ajaloo professoriks California State University's, rääkis Eesti riigi tekkimisest ja riigikorra organiseerimisest, prof. Rein Taagepera (University of California) kõneles dissidentidest Eestis, advokaat Jaak Treima olümpia korraldamisest okupeeritud maa-alal, mag. Heino Jõgis Eesti Vabadussõjast ja Epp Raun kunstist. Pärast lõunat toimus vaimulik kontsert ülikooli suures ja kõlavas kirikus, kus meisterlikult esines prof. Carl Otto Märtson orelil. Lauluettekannetega esinesid sopran Eva Wilson, sopran Anna Niitme-Relyea, tenor Matti Riivald ning Ühendatud Lääneranniku Segakoorid. Avapalvuse ütles piiskop Karl Raudsepp.

Õhtul toimus pensionäride pidu Los Angelesi Eesti Majas, kuhu selleks puhuks sõideti bussidega. Pakuti maitsev õhtusöök, millele järgnes tants. Tervitusi koos laualipuga andis Vancouveri Pensionäride Klubi esimees hr. Kruuk ja tervitas ka New Yorgi klubi esinaine Meta Mäekask.

Eeskavas esitati Kabaree 3, mis toimus Kadi Karist Tinti lavastusel.

Muusika oli Jaak Kukelt.

Külalisteatrina esines Eesti Rahvusteater Kanadas G. Helbemäe näidendiga „Oleksin laululind" Riina Reiniku lavastusel.

Etendus toimus täissaalile neljapäeva õhtul ning kordusetendus oli reedel. Eesti Rahvusteater Kanadas on oma 28 aasta töö vältel püüdnud regulaarsete etenduste kõrval meie suurpäevadel, nagu Ülemaailmsed Eesti Päevad, juubeli laulupidl ja nüüd Lääneranniku Eesti Päevad, välja tuua päevakohaseid lavastusi. Ka seekord oli valitud lavastaja poolt sobiv näidend meie koorijuhi Johannes Kappeli elust.

Viimane pidustuste päev algas EOLL peakoosolekuga, kus uueks liikmeks valiti Eesti Ev. Luteri Kogudus Seattles ning uueks Eesti Päevade asukohaks oleks Seattle ning esimeheks Eino Moks Seattles. Endistele esimeestele John Ostratile ja Toivo Laanemäele saadeti tervituskaardid koos koosolekust osavõtjate allkirjadega.

Päevade bruto tulu oli $90.000, millest nüüd kulud tulevad maha arvestada.

Reede lõuna ajal toimus Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides lõunasöök, millest võtsid osa päevade aukülalised piiskop Karl Raudsepp, konsul Aksel Linkhorst abikaasaga, Rahvuskomitee esimees Juhan Simonson abikaasaga, auasekonsul Ernst Laur, päevade esimees Bruno Laan, ERKÜ abiesimees Vaike Lugus, Põhja-Lääne esindaja Eino Moks abikaasaga, Põhja-Kalifornia esindaja Heino Jõgis, Lõuna-Kalifornia esinda Avo Piirisild, Eestlaste Kesknõukogu Kanadas läänekalda esindaja Enno Leppnurm Vancouverist. ERKÜ liikmed Viivi Piirisild, Gilda Karu, Uno Teemant, Virko Keder, viimase ERKÜ valimistoimkonna esimees Aleksander Prima abikaasaga, Radio Liberty esindaja Andres Jüriado j.t. Lõunasöögi avas palvusega kirikuõpetajate abiliste instituudi õpilane Walter Taal,

millele järgnevalt konsul Aksel Linkhorst tervitas eestlaskonna valitud esindajaid.

Rahvuskomitee esimees Juhan Simonson tänas ERKÜ kokkutuleku korraldajaid Viivi ja Avo Piirisilda, tutvustas kohalolevaid liikmeid ning Enno Leppnurme. Ta ütles, et ERKÜ sihiks on viia oma tegevus rahva hulka ning igasugune koostöö ja kaastöö on teretulnud. Rahvuskomiteel on vaja tugevat majanduslikku toetust, et viia läbi kõik ettenähtud projektid. Eelarve sellel aastal on $46.800, millest on laekunud $10.000. Selle aasta tööprojektideks on Eestit tutvustava voldiku väljaandmine. Tuleks ka ära kasutada järgmisel aastal olümpia ajal korraldatav regatt Tallinnas, tuues esile Eesti okupeeritud staatuse. Ka tuleks Balti küsimus enne tuua Madriidis ning jatkata resolutsioonide avaldamist Kongressis.

Õhtul toimus Päevade 25. a. juubeliball Hyatt House hotelli avaras banketisaalis, millest üle 600 pidulise osa võttis.

EOLL esimees Bruno Laan tänas kõiki külalisi Eesti Päevadest osavõtu puhul. EOLL lipule kinnitati mälestusnael ning tutvustati järgmiste Lääneranniku Eesti Päevade korraldajat Eino Moksi Seattlest.

Päevade üritused filmis dr. Rein Luik, keda abistasid Arno Bender ja Eero Wichman San Franciscost. Üldiselt võib öelda, et Päevad õnnestusid ilusate ilmade korral hästi. Ülikooli maaala oli ilus oma rohkete muruväljakute, lillepõõsaste ja puudega. Vabu tunde võis veeta Bird Nestis ehk Linnupesas, kus oli ilus vaade ookeanile. Korraldati ringsõite Disneylandi, toimusid spordimängud noortele kui ka täiskasvanutele. Müügilauas, mida juhatas Aili Rebane, oli saadaval eestipäraseid käsitöid, heliplaate, raamatuid, ehteid ja palju muud. Toimusid intiimorganisatsioonide, teiste hulgas ka Eesti korporatsioonide Liidu, kokkusaamised, näidati ESTO-76 ja „Tiina" filme ning Eesti Päevade lõpul toimus rahvatantsijate seminar kohalikus Eesti Majas.

VIIVI PIIRISILD

Usuteadusliku Instituudi töö algas jumalateenistusega

Torontos Vana Andrese kirikus toimus Usuteadusliku Instituudi töö alguse tähistamiseks vastav jumalateenistus. Jumalateenistusest võtsid osa 15 instituudi õpilast, nende hulgas ka kaugelt Austraaliast kohale saabunud Ülo Saar. Kolm õpilast saabuvad kohale hiljem, millega õpilaste arv instituudi teisel kursusel on 18 isikut.

Jumalateenistusel pidas altarikõne piiskop K. Raudsepp, kes tervitas eriti kaugemalt kohale saabunud instituudi õpilasi. Piiskop avaldas head meelt, et instituudi teine kursus toimub jällegi Torontos, seekord Vana Andrese kiriku ruumides.

Jutluse pidas prof. A. Võõbus, kes võttis oma jutluse aluseks apostel Pauluse kirja filiplastele.

Apostel Paulus teadis, et tema on Jeesuse Kristuse poolt valitud usulist tööd tegema, kuid ta kahtles, kas temale on määratud elu kroon. Sama küsimus ja kahtlus on paljude inimeste südames. Meie ei ole kindlad, kas meie saavutame oma lõppeesmärgi kuigi meie oleme arvamisel, et meid on kutsutud seda tööd tegema. Meie rakendame sageli oma võimed oma individuaalsete eesmärkide saavutamiseks, kuid meie kahtleme ja ei anna oma täit panust vaimsetele eesmärkidele jõudmiseks.

Jumalateenistusel esines lauluettekannetega bariton Avo Kittask, kelle jõuline hääl helises võimsalt kiriku kõrgete võlvide all.

Ta esitas L. van Beethoveni „Kõik taevad laulvad" ja R. Toi „Palve". Orelil saatis R. Toi, kes on ühtlasi ka Usuteaduslikus Instituudis muusikalise osa lektoriks.

Uued kammitsad ajakirjanikele

Soome protest ajakirjanike tegevusvabaduse piiramise vastu

STOKHOLM (T) — Rahvusvahelise Pressi-Instituudi (IPI) Soome grupp on üksmeelselt mõistnud hukka hiljuti Ida-Saksamaal jõustunud ajakirjanike tegevuse uued piiramised.

IPI Soome grupp konstateeris oma resolutsioonis, et ta „peab eriti kahetsetavaks, et DDR-i valitsus on, vastuolus sõnavabaduse ja ajakirjanduse vabadusega ning vastuolus Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi lõppdokumendi ning UNESCO kommunikeerimist puudutava deklaratsiooniga

endisest veelgi enam piiranud välismaiste ajakirjanike tegevusvabadust DDR-i territooriumil".

Teatavasti on Ida-Saksamaal hiljuti jõustunud määrused, mille järgi Ida-Saksamaa kodanikke ei tohi usutleda ilma ametivõimude loata. Välismaised Ida-Saksamaal viibivad ajakirjanikud, kes soovivad sõita väljaspoole Ida-Berliini, peavad 24 tundi enne reisi esitama ametivõimudele põhjendatud ja üksikasjalise reisiplaani.

Need, kes määrusi rikuvad, saadetakse maalt välja.

1975. aasta Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi lõppdokumendis teatasid konverentsist osa võtnud riigid, muuseas ka Ida-Saksamaa, oma kavastusest kergendada ajakirjanike võimalusi olla isiklikult kontaktis oma allikatega.

Lubati ka hõlbustada ajakirjanike reisimisvõimalusi ning kinnitati, et ajakirjanike tööülesannete täitmine ei põhjusta nende maalt välja saatmist ega karistamist.

Julia Pajuste Eesti Majandusklubi auliikmeks

Eesti Majandusklubi Kanadas juhatuse koosolekul Torontos otsustati äsja surma läbi lahkunud esimehe Alfons Pajuste abikaasa Julia Pajuste valida klubi eluaegseks auliikmeks. Juhatus leidis, et Julia Pajustel on olnud oma abikaasa kõrval suured teened Eesti Majandusklubi tegevuse arendamisel ja organiseerimisel. Koosolek otsustas, et esimehe kohuseid jääb kuni järgmise peakoosolekuni täitma klubi senine abiesimees Ervin Hopp.

Koosolek otsustas ühtlasi esimehe surma tõttu käesoleval suvel suvepäevad ära jätta kuid korraldab need järgmisel suvel klubi liikme, tuntud majandustegelase Juhan Kittaski suvilas, Simcoe järve ääres. Juhan Kittask andis klubi juhatusele edasi vastava kutse. Klubi kavatseb oma tegevust sügisel jätkata mitmete tööstusettevõtete külastamisega, milleks juba eeltöid tehtud. Klubi uueks liikmeks võeti vastu Valdu Loit.

Klubi uus aadress on: Eesti Majandusklubi Kanadas, c/o E. Hopp, 32 Cedarbank Cres., Don Mills, Ont. M3B 3A4.

● Helve Sainas-Tsai nimetati Stokholmis ühe riikliku asutuse büroodirektoriks. Ta on kutselt tsiviilökonoom, olles lõpetanud Stokholmi kaubandusülikooli.

ILMUS
inglisekeelne kokaraamat
„Cooking Estonian Style"
Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild
430 retsepti ☆ Hind $8.80 + $1.20 saatekulu, kokku $10.00
Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

Hillside Bakery and Delicatessen
2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt
Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

MEMBER REALTY CANADA CARGI™
Each Member office Independently owned and operated
MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd.)
Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
Toomas Mankin, tel. 487-4477
kodus 447-2017

ALNA
TORONTOS
Piduülikondade rentimine
Ülikonnad ja püksid tellimisel
437 DANFORTH AVE.
Tel. 463-8104

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

SPORT

Los Angeles parim spordikeskus

Spordivõistluste tulemusi Lääneranniku Eesti Päevadel

LOS ANGELES — Los Angelesis toimunud Lääneranniku Eesti Päevadel toimusid ka paljudel aladel spordivõistlused, milledest osavõtt oli mitmel alal erakordselt elav. Parima spordikeskusena pani end maksma Los Angeles.

Laskevõistluste tulemused: Täpsuslaskmises saavutas esikoha Paul Johnson (Los Angeles) 261 silmaga. Järgnesid Kaljo Parik (San Francisco), Andres Laur (Los Angeles) ja Lembit Parik (San Francisco) 258 silmaga. Meeskondadest oli parim San Francisco, saavutades 1013 silma. Võiduka meeskonna koosseisus võistlesid ainult perekond Parik'u liikmed — Kaljo, Lembit, Valder ja Arne.

Lauatennis naistele jäi ainult ühe osavõtja tõttu ära. Lauatennises meestele tuli esikohale Orvel Lame (Los Angeles), 2. Alex Rovell (Los Angeles) ja 3. Edgar Kuusk (Connecticut).

Tennis naistele: 1. Maire Randmäe (New York), 2. Virve Mägi (Seattle), 3. Gilda Karu (Lakewood, N.J.).

Tennis meestele: 1. Mark Bloesel (Los Angeles), 2. Valdar Oinas (New York), 3. Uno Veideman (San Francisco).

Golf: 1. Lembit Park (San Francisco), 2. Fred Eicke (Los Angeles), 3. Kalle Valdma (Los Angeles).

Võrkpall naistele: 1. Los Angeles (koosseis: Kristi Heinsoo, Helle Kalm, Linda Kalm, Heljo Kaskla, Virve Lillipuu, Linda Lipp, Linda Lippand, Mary Reinholm ja Mel Tanner), 2. Portland, 3. Seattle. Parimaks naisvõrkpalluriks nimetati Mary Reinholm.

Võrkpall meestele: 1. Los Angeles (Tiit Heinsoo, Jüri Kalviste, Ülo Kaskla, Erik Reinholm, Kaarel Tanner, Jüri Tint ja Tiit Zimmermann), 2. Portland, 3. Ida koondusmeeskond. Parimaks meesvõrkpalluriks tunnistati Ahto Raudsepp Portlandist.

Rootsi—Eesti maavõistlus kümnevõistluses jäi ära

STOKHOLM (EPL) — Kümme aastat järjest on peetud Eesti ja Rootsi vahel maavõistlusi kümnevõistluses. Tulemused on olnud vahelduvad, andes vahel ühele, vahel teisele võidu. Nood võistlused pidid tänavugi 16.—17. juunil toimuma Stokholmis. Aga nädal enne võistlusi teatati Moskvast, et võistlused jäävad ära. Meeskond pole saanud luba välja sõita. Põhjust, miks Moskva „njet" ütles, ei teatatud — nagu see on tavaline venelaste puhul.

Rootsi spordiringkonnad on pahased ja üllatunud. On tehtud suuri kulutusi staadioni uurimise ja muude ettevalmistuste osas. Nagu tavaliselt, venelased neid kulutusi muidugi kinni ei maksa.

Kas oli võistluste ärakeelamise põhjuseks kartus sportlaste järjekordse ärahüppamise eest?

Kergejõustikuradadelt

Varssavis peetud kergejõustikuvõistlustel kordas 26-aastane poolatar Grazyna Rabsztyn tema nimel olnud 100 m tõkkejooksu rekordit 12,48, mille ta püstitas aasta tagasi Fürthis. Alla 13 sekundi jooksis ka Zofia Bjelcsyk-Filipi, tagajärjega 12,77, mis on kõigi aegade seitsmes tulemus ja Danuta Perka 12,83.

*

Keravas, Soomes peetud kergejõustikuvõistlustel parandas 19-aastane Arto Härkönen tänavu juba kolmandat korda isiklikku odaviskerekordit. Tema 89.16 on samaaegselt Euroopa juunioride tipptulemus. Antti Kalliomäki hüppas teivast 5.30 ja Markku Tuokko heitis ketast 66.20.

*

Olümpiavõitja ja maailmarekordiomanik Evelin Jahl asus tulemusega 68.60 tänavust naiskettaheitjate maailmatabelit juhtima. Talle järgnesid Halles peetud võistlusel Brigitte Michel 67.40 ja Margitta Pufe-Dröse 66.34.

*

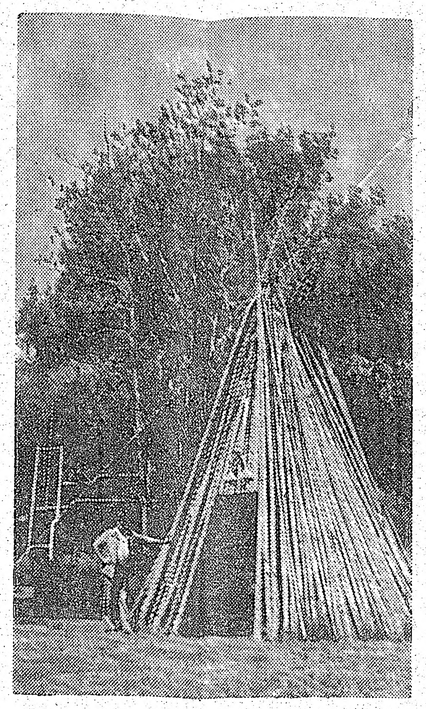

Mini-killamängud „Oma saarel"

Tuntud seltskonnategelane Robert Kreem on visa saarlasena oma suvituskohta „Oma saarele", mis asub Toronto lähikonnas, ehitanud linnuse lõkkeplatsi, sepapaja, „paargu" ja palju teisi tähtsaid ehitusi. Pildil näeme „Oma saare" väliköögi või paargut, mille juures seisab Robert Kreem. Sellist tüüpi väliköögke ehitati ja kasutati palju Hiiumaal. Robert Kreem kasutas oma paargu ehitamiseks 250 seedrilatti.

„Oma saarel" toimuvad laupäevel, 28. juulil, väikesed killamängud, millede eesmärgiks on vanade mälestuste uuendamine. Osa võtma kutsutakse kõiki möödunud aastal toimunud esimestê killamängude tegelasi ja teisi asjast huvitatuid. Toit ja joogid tuleb igal osavõtjal ise kaasa võtta, kuid pererahvas annab parkimis- ja telgitamisplatsid, hoolitseb ujumisvõimaluste eest, korraldab sauna- ja pallimänge ning organiseerib tantsupeo. Osavõtjatel palutakse varakult kohal olla, kuna siis on päev pikem ja tegutsemisvõimalusi rohkem.

Teejuhis: Sõita Hwy 401 kaudu itta kuni nr. 86 väljasõidukohani, lõunasse Brightonist otse läbi, üle raudtee, sama tee keerab vasakule, ikka edasi 2—3 miili, üle kanali (Murray) silla kaudu, sealt kohe vasakule hoida ja edasi paar miili, jälle ületada raudtee „stop" märk otse edasi veerand miili ja kõige esimene tee paremale, veel kord raudteest üle ja edasi 6—7 maja ja ongi Kreemi silt.

Lääne-Saksamaa kümnevõistluse meistriks tuli juba viiendat korda Guido Kratschmer 8484 punktiga, mis on hooaja maailma tipptulemus ja ainult 14 punkti võrra vähem tema nimel olevast Euroopa rekordist. Teiseks jäi Jürgen Hingsen 8240 punktiga, mis on kõigi aegade Euroopa edetabelis üheksas.

Spordiuudiseid kodumaalt

Pärnus peetud lahtistel vibulaskemeistrivõistlustel saavutas Eve Suits FITA-l harjutuses 1247 silma, mis on selle hooaja parim tulemus Eestis.

*

60. Eesti ujumismeistrivõistlustel kordas 16-aastane Katrin Soone Liina Kruusi nimel olevat Eesti 100 m rinnuliujumise rekordit ajaga 1.19,0.

*

Uueks kuulitõukelubaduseks Eestis on Ants Savest, kes Viimsis, Kirovi-nimelisel kalurikolhoosi staadionil tõukas 18.49. Oma parima hooaja tulemuse sai ka Ilo Sepp, tulemusega 15.35.

MÄRT RAUD

RIIGIEHITAJA KONSTANTIN PÄTS 1874-1956

Raamat on kauni välimusega, arvukad fotod kirjeldavad seda, mis raamatus sõnadega ütlemata on jäänud. Teos on hea tutvumiseks oma rahva ajalooga. Ka siis kui see ennegi on teada, on selles M. Raual mõndagi, mis seni teadmata ja uus, mille analüüsimisel president K. Pätsi isik ja elutöö veelgi suuremana esile tõuseb.

174 lk. $18.00, postiga $1.00 saatekulu

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Väli-Eesti & EMP

311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb lalaldasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

KARL TALPAK

MUISTSETE EESTLASTE KEHAKULTUURIST

Iseseivas Eestis ilmus Karl Talpak'u sulest ülevaade „Muistsete eestlaste kehakultuurist". Autor kasutas oma artikli koostamisel mitmesuguseid eesti, soome ja saksa vastavaid uurimusi ja materjale. Kuna ülevaade annab huvitava pildi meie esivanemate mitmepalgelisest tegevusest spordi ja kehakultuuri aladel, siis avaldame selle tutvumiseks „Vaba Eestlase" lugejatele.

1.

Sissejuhatus

Eestlased oma kehaliselt konstitutsioonilt üldiselt on tunnistatud tugevaks ja terveks rahvaks. Muistsed eestlased on olnud seda suhteliselt palju suuremal määral. Nii kõneleb ajaloolane Thomae Hiärn veel a. 1835, et eestlaste hulgas on paljusid, kes on üle saja aasta vanad ja seejuures terved ja veel töövõimelised. Rahva tublile tervisele ja tugevusele on algaegadelt seltsinud suur vaprus, julgus, ettevõtlikkus, osavus ja tuline vabadusearmastus. Ei ole mõeldav, et muistsed eestlased, kui nad oleksid omanud neid väärtusi vähemal määral, oleksid julgenud välja tungida Läänemere ääre keset germaani rahvaid — goote, mis on sündinud uuemate arheoloogide (prof. M. Talgren j.t.) arvates juba enne Kristuse sündimist, ja oleksid säilinud siin oma vähese arvu juures — prof. H. Moora arvab eestlasi olevat muistsel iseseisvuse ajal olnud ainult 100—150 tuhat hinge — olles kuni 13. sajandi alguseni, s.o. üle poole Läänemere ääres elutsemise ajajärgust — sagedasis võitlusis ümberkaudsete naabritega: läänest tungivate võimuahnitsejate taanlastega ja skandinaavlastega, idast saagiahnete slaavlastega ning lõunast alati kiuslike läti-leedu rahvastega.

Eriti vägevate taanlaste ja skandinaavlastega on tulnud muistseil eestlasil aastasadasid pidada tublit võitlust. Raskeim ajajärk selles on olnud skandinaavia viikingite aeg. A. 800—1060 skandinaavia viikingid terroriseerisid kogu Lääne-Euroopat, asutasid ida poole Vene riigi, ja et eestlased asusid nende kahe idamaa kaubatee — üks mööda põhjast Soome lahe lõunakallast mööda ja teine lõunast mööda Väina jõge — vahel, tükkisid nad alatiselt eestlaste kallale. Kuid siit leidsid nad eest tõsisemad vastased kui kuskilt mujalt, sest ei leita ühtki jälge meie maalt ega ajaloost sellest, et Skandinaavia viikingid oleksid saanud meie rannikule luua ühtki oma asundust, mida olid täis kõik Lääne-Euroopa suuremad jõgikonnad, mida nad soetasid Suur-Britanniasse, Islandile ja isegi Sitsiiliasse. Pealegi kinnitab Birger Nierman, et Skandinaavia on ajanud muistsel ajal, enne sakslaste siiatulekut, aastasadasid järjekindlat Läänemere idakallaste vallutamise poliitikat. Kuid ei skandinaavlased ega ka vägevad venelased ole muistseid eestlasi lühikesekski ajaks saanud oma võimu alla.

Eestlaste jõust räägivad juba vanad saagad. Muinasloolises Bravalla lahingus a. 750, millest võtsid osa kõik põhjamaade rahvad, on eestlased oma odasid visanud nii tugeva hooga, et vaenlaste kilbid ei ole nende visetele vastu pidanud. Hiljem, muistses vabadussõjas, kurdab ka Läti Hindrek, et sakslaste ja lätlaste kilbid ei pidanud vastu eestlaste jõulistele odaheidetele. Teisal Läti Hindrek kurdab eestlaste jõulist hävitustööd sõjanuiadega raudrüütlite keskel.

Samuti — eks peegeldu ju see jõuline üleolekutunne ka meie rahvaluule ennemuistsetes kangelaskujudes, kes oma vägitegusid teevad ikka oma suure jõu ja nõuga, aga mitte nõidumise ega moonutamise teel, nagu leiame palju sääraseid lugusid teiste, suurte rahvaste muinaskangelaste tegudes.

See jõuline üleoleku tunne koos varemloeteldud kõrgeltarenenud väärtustega andis muistsele eestlasele tubli sõduri väärtuse, et ta ei mõtelnudki tagasi kohkuda igast ilmakaarest pealetikkuvate arvurikaste vaenlaste eest, vaid hoidis südilt kõik vaenlased enam kui tuhat aastat oma vabast maast austatavas kauguses. Veel enam: juba algaegadest on muistsed eestlased teinud sõjakaile naabreile mõjuvaid vastusõjakäike nii maad kui ka merd mööda. Nii kõneleb üks teade, et juba a. 600 on tulnud rootslased kuningas Ingvari juhtimisel eestlasi karistama Rootsimaale tehtud suurte kahjude pärast. Rootslased kaotasid aga lahingu Matsalu lahe ääres, kus langes ka kuningas Ingvar (Kividepää-Kiideva kohal).

Ajajärk pärast Skandinaavia viikingite aja lõppu, a. 1060 kuni muistse vabadussõjani (1208—1224 a.), s.o. 150 aastat, n.-n. eesti viikingite aeg, oli muistseile eestlasile tõeliseks sõjaliseks hiilgeajaks. Saarlased ja rannaeestlased, omandanud Skandinaavia viikingite sõjakultuuri ja nende meresõiduoskuse, sünnitasid sel ajajärgul oma mere-röövretkedega tugeva vastutõuke Skandinaavia viikingite ajajärgule. Eestlased tungisid nüüd kümnete ja sadade laevadega Taani ja Skandinaaviasse, rööbides teel kaubalaevu ja randu, tehes kardetavaks kogu Läänemere.

Muistsed eestlased on oma laevadega käinud röövimas ka lõuna pool, tungides üles mööda Koiva ja Salatsi jõge ja Asti järvel ning Peipsil. Arvatakse, et Eesti merisissid on käinud isegi Islandi saarel (lood Sädemetesaarest). Eesti merisisside võimsust tunnistab nende poolt Malâri järvede juures asetsenud Rootsi pealinna Sigtuna hävitamine 1187. aastal. Praegunegi Rootsi pealinn Stokholm koos Kalmari ja teistega oli esialgu ehitatud tolleaegse rannakaitse kava järgi kindluseks eesti merisisside vastu. Taani rannamail leidub ringvalle, mida peetakse Eesti merisisside suvikindluste jäänuseiks sest ajast, kui nad käisid suveti mööda Taani sisemaad röövimas.

See alatine sunnitud valmisolek sõjasõitudeks kohustas noormehi juba terve elualalhoiu instinktiga kasvatama end kehaliselt tugevaks ja osavaks relva käsitamisel. Me ei saa seega muistsete eestlaste kehakultuuri vaatlemisel mööda minna selle sõjalise külje vaatlemisest. Kõike, mis on mehes — jõudu, julgust, osavust, kiirust ja vastupidavust — püüti saavutada selleks, et olla esmajoones tubli sõjamees ja väärikas kodukaitsja. Vabamehe põli ja ühevääriliisus aina tiivustasid üksteist ületama jõus, osavuses ja vahvuses, mis olid muistseil eestlasil ainsaks mehe väärtuse mõõdupuuks. Nii olid muistsed vanemad valitavad vapramatest ja kuulsamate tegudega meestest.

Muidugi nõudsid osalt ka selleaegsed igapäevase elatumise viisid — nagu jahipidamine, mis oli veel kaua üks peamisi eluülalpidamise alasid, ja muud — mehelt ta täit võimet.

Palju rohkesti harrastatavaid kehalisi üritusi väljaspool võitlust, nagu mäng, tants ja võistlusmängud, mis on pärit inimese ürgliikumisihast, ning tervishoidlikult keha karastav saunaskäimine, vihtlemine ja alastikultus, mis samuti on alateadvuselt muistseile eestlasile rohkel määral omaseks saanud, aitasid kaasa selle muistse eestlase kauni kuju loomiseks, mis ta põlvest põlve oli: tugev, vapper, sõnakas, osav ja julge.

Sealjuures oli muistne eestlane tubliit kollektivistlik ja ohvrimeelne. — Elati koos suurtes ilusates külades, millede ilu kiidab Läti Hindrekki sakslaste siiatulekul. Külal olid ühised karja- ja jahimaad, ohverdamishiis, matmispaik ja ühised kiige- ning lõbustuspaigad.

Liikumisvahendite tarvitamine

MERESÕIT. Eestlaste meresõidud on niisama vanad kui nende asumine Läänemere ääres. Soome, Taani ja Rootsi sõit oli neile varsti „igapäevane". Teejuhiks olid neile päeval päike ja öösel taevatähed, millede järgi sõidusuuna määramises nad on olnud väga kindlad. Ehkki ristisõitjate siiatuleku ajal L.-Euroopas olid tarvitusel suured kajutitega purjelaevad, tarvitasid eestlased kuni iseseisvuse aja lõpuni väikesi, pealt lahtisi laevakesi, nagu neid tarvitasid Skandinaavia viikingid.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

VABA EESTLANE

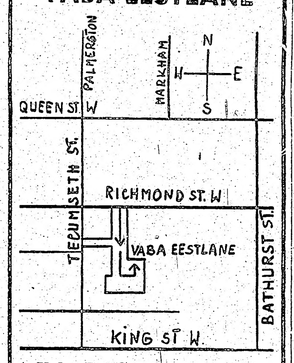

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Tallinna Festivalil oli üheks tähelepanu äratavaks lauluansambliks Peetri koguduse noortekoor „Lootus", kes laulis Rosemarie Lindau juhatusel. Pildil rahvarõivais noored.

Foto: Vaba Eestlane

Ly Parma

Südasuviseid teatrikirju

Suvehaku esimene sõit Stratfordi on kui käeulatamine vanale sõbrale.

Toronto-kodust Stratford Festival Theatre ukseette on 142 km ja selle maa saab ära sõita 1½ tunniga. Vahepeal tuleb küll parasjagu kihutada, sest linnsõit ja vahepealsed pisiasulad võtavad omajagu aega.

Kohale jõudes on esimene käik teatriesisesse parki Victoria järve ääres, kus iga-aastase tava kohaselt tervitab erevalge luigepaar oma alles udusulis hallide poegadega. Nad on parajasti kaldavees ja nokivad agarasti mururohtu, ent kõigele vaatamata sirutab luigeema nagu pooleldi vastutahtmist oma pika kaela mu käe suunas, et vastu võtta otse peo pealt pakutava saiapala. Järvekaldal laudade ääres istub üksikuid varemsaabunud teatrikülalisi piknikke pidades, õige pisut virvendab vesi ning liiguvad puulehed õhk-õrnas tuules ja siis haarab sind tunne — siin seisatab aeg, olelemine nagu oleks vaid rahu, ilma kiiruse ja muretsemiseta.

Toronto talvine teatrihooaeg on olnud rikkalik eriti näib edusamme teinud olevat Canada Opera Company. mis peale eduka sügishooaja andis ka veel kevadsesooni koguni kolme erineva nimitegelasega „Carmenis" ja „Cinderellas",

samuti National Ballet of Canada heade esitantsijate ja mitme uuslavastusega senisest pikema sesooni kestel. St. Lawrence Theatre aastaetendusist oli meeldejääavaim hoogne-naljakas „The Man Who Come To Dinner", O' Keefe's väsimatult energilise Shirley MacLaine esinemisõhtu ja Royal Alexandras „Present Laughter" Peter O'Toolega peaosas. Mitmed Bill Glassco lavastused väikeses Tarragon Theatres olid väga head, eriti näitekirjanik David Frenchi edukas „Jitters".

Siinseist suveetendusist väljapaistvaim on kindlasti Stratford Festival. Tänavune hooaeg viib rambivalgusse 13 erilavastust, neist on 7 W. Shakespeare'i näidendit, üks O. Wilde oma ja mitmed uuemad. Tänaseni on esitatud juba 7 erilavastust, järkjärgult järgnevad ülejäänud, üks huvitavamaid aga — W. Shakespeare'i „King Lear", kus peaosaliseks on Peter Ustinov — tuleb esietendusele alles 5. oktoobril.

Kuna Peter Ustinovi oleme filmides harjunud nägema peamiselt koomilisis karaterosades, siis on eriti huvitav mõistatada, kuis kehastab ta Kuningas Leari.

Etendused toimuvad senituntud Festival Theatres ja Avonis ning neile lisaks veel väiksemas Third Stage teatrisaalis.

Senini olen laval olnud seitsmest erilavastusest näinud nelja ja lühidalt neist esialgselt juttu teemegi.

W. Shakespeare'i üks ta esimesi ja vähelavastatud näidendeid „LOVE'S LABOUR'S LOST" oli võetud tänavusse mängukavva Robin Phillipsi ja Urjo Kareda lavastusel. Sisult tundub see Shakespeare'i esikteos eriti naiivne ja paiguti otse absurdne; peategelasiks on Navarre kuningas oma kolme sõbraga ja Prantsusmaa printsesse oma kolme kojadaamiga, kes esimese kohtumise järele armuvad ja läbi teevad koomilisi eksikäike. Kõrvaltegelasi on rohkesti, näitlejad on eranditult kõrgest klassist ja lavastajad on oma esinejad suutnud panna ilusasse lavapilti eeskujuliku tempo ja koosmänguga tegutsema.

Oscar Wilde komöödia „IMPORTANCE OF BEING EARNEST" on Stratfordi mängukavas olnud juba varemalt (esmakordselt 1975. a.) ja korduvalt saanud publiku poolt sooja vastuvõtu osaliseks. Piletisoovijaid oli seegikord rohkem, kui saal mahutada suutis. Selle komöödia tõmbenumbriks on sädelev sõnademäng, situatsioonikoomika ja William Hutt Lady Bracknelli osas.

Mees naise osas on enamasti alati naljakas, pealegi on Lady Bracknellile antud kirjanikult ta teravaimad ütlemised.

Ebatavaline oli „HAPPY NEW YEAR", P. Barry näidendist „Holiday" ümbertehtud muusikal muudetud nimega. Muusikali kavva võtmine on erinev Stratfordi seniseist tavadest, pealegi on „Happy New Year" üsna nõrk omataoliste hulgas. mille viisikesist pole ühtki meeldesööbivat ja mitmed neist esitatakse enam melodeklamatsioonina kui lauluna.

Sisult on „Happy New Year" lugu ühest väga rikkast New Yorgi pankuriperest 1930-daist aastaist, kus võimalik on pidada 10 teenijat ja elatuda suurest kapitalist. Üks tütreist (Julia) kihlub päris tavalisest madalklassist mehega, kes ei raha ega varandusi elus ainuväärtusiks ei pea ja kes lõpuks leiab oma õige kaaslase hoopis teises ões Lindas.

Liiglihana on näidendisse toodud veel eriline jutustaja, nagu poleks esitatav küllalt selge ilma lisaseletusita.

Rohkesti on sõnademängu, ent ilma suurema vaimukuseta.

Kiirelt vahelduvate lavapiltide dekoratsioonid on huvitavad ja kostüümid otse luksuslikult suurepärased, kõik muu üsna väljapaistmatu.

W. Shakespeare'i tragöödia „RICHARD II" oli seninähtuist parim. Kuna peaosalist mängib lavastuses kolm erinevat ja väga andekat näitlejat, on siin õieti kolm erilavastust ja ettekannet oleks ääretult huvitav näha kõigis kolmes lavastuses, mida hiljem teha kavatsen. Seekordseks nimiosaliseks oli Stephen Russel, teised on Nicolas Pennell ja Frank Maraden, neist viimane võiks tõenäoliselt oma pikk-sihvaka kuju ja kõmiseva häälega luua sootuks erilaadselt neurootilise ja kõhkleva Richard II võrreldes kahe eelmisega. Rohkearvuline tegelaskond ja valitsejate võimuvõitlus-stseenid sobinuks esitamiseks hästi Festival Theatre avaral laval, ent millegipärast kuulub näidend ettekandele Avon Theatres.

Neljavärvi-trükis
HIIUMAA KAART
$4.—
SAAREMAA KAART
$5.—
Kaartide mõõtkava 1:200 000
Müügil „Vaba Eestlase" talituses
Kaarti kahjustamise vältimiseks
postiga ei saadeta

PAUL JUTTUS
HOGAN PONTIAC BUICK LTD
348 Danforth Ave.
Telefon äris: 461-3561
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod

HELIPLAATE MÜÜGIL
Vaba Eestlase talituses:
REET — eesti rahvalaule
Reet Hendrikson
PEEGELDUSI — Rene Uferi viisid
Leida Järvi, Andres Raudsepp j.t.
KAJAKAS — Kodused kajad eesti kohvikust Kanadas
TULE RÄNDAME MÄNDIDE VARJU . . . — Eesti gaidide ja skautide laule suurlaagritest
LASTE MAAILM — Helmi Betlem
EESTI RAHVA- JA JÕULULAULE
Ellen Parve
LAUL SINÜLE — Jüri Lipp
Plaadi hind koos saatekuluga
$6.—
LÕUNAMAA LINN —
Andres Raudsepp ($7.50)

Suured hinnatõusud Nõukogude Liidus

MOSKVA — Nõukogude Liit tõstis paljude „luksusesemete" hinda selleks, et vähendada nõudmist autode, vaipade, importeeritud mööbli ja kalliskivide järele. See on teine suurem hinnatõus viimase 16 kuu jooksul ja on sattunud ajale, mil N. Liidu propaganda just räägib oma rahvale, et elu läänes on muutunud väljakannatamatuks lõpmatute hinnatõusude tõttu.

Kuuldused hinnatõusust tekitasid Moskva ärides palavikulise ostulaine. Perekonnad ostsid ükskõik missuguseid kaupu. Hinnaameti ülem Nikolai Glushkov aga eitas kindlasti, et ka teiste kaupade hinnad võiksid tõusta. Uue hinnatõusuga kuld- ja hõbeehted, vaibad, karusnahad ja karusnahast tehtud riietusesemed täiskasvanuile maksavad nüüd endisest 50% rohkem.

Autode hinnad tõusid keskmiselt 18%,

mistõttu nüüd neljaukselise Ziguli hind koos raadio ja kütjaga, kuid ilma muude ekstra mugavusteta, on 9.700 dollarit,

aga enne kätte saamist on viieaastane ooteperiood.

Importeeritud mööbli hind tõusis 30%, kuid selle kõrval tõsteti ka N. Liidus valmistatud mööbli hinda 10% võrra peamiselt põhjusel, et „parvetustöö" hinnad olevat tõusnud.

Baarides ja restoranides müügil olev õlu tõusis 45%, söögid restoranides 25—45%.

Nii on õhtusöök Moskva paremas restoranis nüüd 10 dollarit isikult, jooke sisse arvestamata.

Kuna kullast ehted tõusid, siis on ka laulatussõrmuse hind tõusnud ja see maksab nüüd 105 dollarit isikult.

Keskmise töötasu suurus N. Liidus olevat praegu 255 dollarit kuus, kuid see jätab väga väiksed võimalused peale igapäevaste eluvajaduste veel millegi „luksusliku" kätte saamiseks.

Õp. Johan Teras 70

On hea meel meenutada ühe Eesti Ev. Luteriusu õpetaja 70-ndat sünnipäeva: õpetaja Johan Teras oma pikal elu- ja töö teekonnal on jõudnud seitsmekümnenda aastani. Arusaadavalt on ta perekonnal — abikaasal, pojal ja tütrel ja paljudel neil, keda ta on hingekarjasena teeninud, põhjus rõõmus olla. Need, kes teda viimasel ajal on kohanud — võivad kinnitada, et ta elujõud ja kutsumus jumalariigi tööd teha on endiselt innukas. Ta on üks neist vähestest, kelle pead küllaltki kõrges vanaduse aastais ei ehi veel juuste hall pärg.

Õpetaja Johan Teras on nagu väike osake meie rahva visast ja vastupanevast elukehast. Ta on jaganud meie rahva elu häid päevi ja elanud läbi katsumusi, eriti võõrsil. Oma kutsumusele Jumala sõna kuulutada on ta jäänud ikka ustavaks ka siis kui tee viis rahulikust elust tundmatule võõraile radadele. Rootsi jõudnult asutas ta Norrköpingi Eesti Matteuse koguduse, keda teenis 1944—1950, mil emigreerus Kanadasse. Siin asus ta elama Ottawasse ja asutas seal Eesti Pauluse koguduse. Samal ajal teenis ta kaasmaalasi Põhja-Ontarios Kirkland Lake'is, North Bays, Timminsis, Mattawas.

Ottawast asus ta Torontosse ja oli lühikest aega Peetri koguduse teenistuses. Asutas Toronto Kolmainu koguduse, kus oli hingekarjaseks kümme aastat. Kolmainu kogudus kinkis talle ustava töö tunnustuseks kuld ametiristi 1957. a. ja varem tema 25. a. õpetaja ametijuubelil 1951. a. kallihinnalise kingi auaadressiga. 22. juunil 1962. a. valiti õp. J Teras Chicago Esimese koguduse õpetajaks, kelle teenimisele õp. J. Teras andus rõõmu ja parimate lootustega. Tema ametiaja jooksul tasuti kiriku ostuvõlg. Ta pidas Chicagos ka saksakeelseid jumalateenistusi korrapäraselt.

Et Esimese Eesti koguduse teenimisel tekkisid raskused. millest kiriku inimesed teadlikud, lõppes teenimise vahekord selle kogudusega 1. jaan. 1967. Jumal aga avas uue ukse oma sõna kuulutajale Ameerika Betlehemi luteri koguduses Altamontis Illinoisis ja hiljem Ameerika Trinity Lutheriusu koguduses Dwight'is, milliseid teenis 1966. a. kuni 1974. aastani. Siis asus õp. J. Teras Chicagosse ja on tänaseni luteri kiriku Missouri Sinodi Põhja-Illinoisi distrikti haiglate ja vanadekodude chaplini ülesannetes. Samal ajal jätkub ka eesti töö Chicagos — 9. okt. 1966. a. asutatud väikse Reformatsiooni koguduse teenimisel. 7. dets. 1975. a. valiti ta EELK Buffalo Pauluse koguduse õpetajaks, teenides eestlasi ka Rochesteris. Viimati on ta asunud teenima ka Thunder Bay Eesti kogudust. Kõigi eelpool loetletud aastate reas on palju tööd seotud olnud rõõmude ja vahel ka raskustega, mida tal on tulnud kanda ja lahendada pärast kodumaalt lahkumist.

Olgu viimati märgitud lühidalt õpetaja Terase hariduskäigust ja õpetaja tegevusest kodumaal: Ta sündis 7. juulil 1909. a. Tartus. kus sai hariduse Hugo Treffneri gümnaasiumis. Tartu Ülikooli usuteaduskonna lõpetas ta 1. märtsil 1935. a. Õpetaja ameti prooviaasta pidas ta Jüri ja Tallinna Jaani teises koguduses. 29. märtsil 1936. a. ordineeriti ta Tallinna Toomkirikus piiskop H.B. Rahamäe poolt Tallinna praostkonna vikaarõpetajaks. Oli seejärel Tõstamaa koguduse õpetaja Pärnumaal 1936—1939 ja Varbla koguduse õpetaja Läänemaal 1939—1944 kuni kodumaalt põgenemiseni Rootsi.

Viimaks olgu paluda, et Jumal annaks õp. J. Terasele ikka kutsumust jääda ustavaks Jumala sõna sulaseks ka eelseisvatel aegadel.

ÕP. O. GNADENTEICH

Kölnis tehti „Pisuhända"

KÖLN (EPL) — Kölnis tegutseb juba mõnda aega eesti näitering, milline oma seniste esinemistega on jõudnud võita täit publiku poolehoidu. Esinetud on nimelt Kölnis (Cafe Füllenbach am Zoo ruumides) ja väljasõidul Belgiasse sealsetele eestlastele Liéges toimunud kogunemisel. Näitejuhina ja lavastajana on teotsenud Raoul Laev.

Mõlemal korral võis kogeda, et Kölni Eesti Näitering on võimeline lavale tooma ka ühte populaarset tükki, mida lugematuid kordi juba mängitud on, kartmata võrdlusi varemnähtud paremate lavastustega, millised kauemaks meelde jäänud. Peab ütlema, et näitering tuli kõigega hästi toime ja publikuga saavutati tihe kontakt algusest lõpuni.

Osad olid jaotatud hästi ja naerupuhanguid ja isegi aplausi mängu kestel oli rohkesti.

Võrratu Vestmani kõrval jäi meelde Matilde auahnuse all kannatav Sander kõigi oma „kirjanduslikul põllul" kogetud murede ja rõõmudega. Siis Piibelleht, kes olukorda õieti hinnates sihikindlalt leiab tee oma Laura juurde, võites ühtlasi äiapapa tunnustuse ja poolehoiu. Ka võis hästi jälgida Matilde muutumist kõrgist käskijannast õrnutsevaks naiseks ja ka Laura kõike-mõistev ja tagasihoidlik iseloomujoon oli arusaadavalt esitatud. Isegi Liina, kelle mõnehetkeline lavalolek vaid nagu alateadvuses tajutud, aitas kogupilti täielikuks teha.

Osalised: Vestman — Edgar Pent, Sander — Johannes Küngas, Piibeleht — Jaan Purga, Matilde — Luule Küngas, Laura — Anita Laev, Liina — Lea Küngas ja Ivika Laev.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 17. juulil 1979 — Tuesday, July 17, 1979

KIREV MAAILM

NEW YORK — Jogurt, mida nimetatakse ka bulgaaria hapupiimaks, on hakanud tööstusettevõtete reklaami tõttu tohutult levima. Toitlusteadlane Nick Bosco kirjutab, et tänapäeva vabrikujogurtile on hakatud omistama tohutut hulgal häid omadusi, mida tal aga tegelikult ei ole. Hea, eht jogurt on seedimiselunditele ja ainevahetusele tõepoolest ülimalt kasulik. Massitootmisel aga on kasutamisel teatavi tootmiskulusid kokku hoidev tehnika, mis peagu hävitab jogurti kasuliku bakteri. Ärge unustage ka ,et värskena näiv jogurt on tegelikult nädalaid laagerdunud vabriku või transportautode külmutites. Masstoodangu jogurt on peale selle kunstlikult magusaks tehtud ja omab sama palju kaloreid kui keskmine jäätis.

STOKHOLM — Kiiruse vähendamine 110-teedel tähendab muidugi seda. et säästetakse hea hulk bensiini. Kuid vähemalt sama palju oleks võimalik säästa autotulede kustutamisega päeva ajal vähemalt valgel aastaajal. On tehtud kindlaks, et päevane sõit pooltuledega võtab sama palju bensiini kui autos sõidaks kaasa üks reisija. Rootsis on umbes kolm miljonit sõidukit. Arvestuste kohaselt raiskavad nad sada miljonit liitrit ekstra bensiini ainult sellepärast, et seadus näeb ette pooltuledega sõitmist ka päeval. Pimedal aastaajal on poolvõi hoiatustuledega sõitmine rohkem motiveeritud liiklusjulgeoleku seisukohast. Kuid suvel on see enamvähem mõttetu, eriti praegusel energiakriisi ajastul, leiavad paljud eksperdid.

NEW YORK — Kassamasinad supermarketites ja departmentkauplustes on kõige suurema veaprotsendiga, kuna nendel töötavad inimesed, kellel puuduvad küllaldased ettevalmistused. Ühe tarbimisajakirja katsete järele leiti, et keskmiselt 15% kassamasinatel näidatud kokkuvõte-summad on valed.

KAIRO — Esimene iisraeli laev viimase 25 aasta järel sõitis läbi Suezi kanali aprilli lõpul, näidates et rahuleping Egiptuse ja Iisraeli vahel on jõusse astunud. Egiptlased avaldasid oma rõõmu kätega kehvitades.

HELSINGI — Soomes oli möödunud aastal lähemale 2.127.000 telefoni ehk 45 telefoni iga 100 inimese kohta. Aasta jooksul on telefonide arv suurenenud 95.000 võrra. Telefonikeskjaamu oli möödunud aastal kogu riigis 4.158., neist oli automaatsete keskustega ühendatud 98%.

STOKHOLM — Alates 9. juunist tõsteti bensiinihindu 9 ööriga liitrilt. Peale selle hakkavad alates 21. juunist kehtima uued tippkiirused 110-teedel — kuni 1. septembrini tohib seal sõita 90 km tunnis. Kuid valitsus hoiatab, et sügisel võib kõne alla tulla bensiini ratsioneerimine — kui praegu ette võetud abinõud ei anna tulemusi. Ettevalmistused igatahes on käimas. Õlifirmade esindajad aga ütlevad, et mis puutub hindadesse, siis pole üldse võimatu, et juba enne aasta lõppu maksab bensiin kolm krooni liiter, sest õli tootvad riigid tõstavad oma hindu vahetpidamata.

BRÜSSEL — Belgia arheoloogid on leidnud ligemale 500 aastat vana urni, milles omal ajal oli Kastiilia kuninga Filip Ilusa süda. Urn leiti Filipi ema Maria Burgundi hauast Notre Dame kirikust Brüggesis, Belgias. Urnil on kirjutus: „Siin on Filip Ilusa süda". Urn oli tühi ja arheoloogid arvavad, et see murti lahti tõenäoliselt Prantsusmaa revolutsiooni ajal. Filip Ilus suri Hispaanias 1506. a. 24-aastasena. Ta oli abielus Hispaania kuningapaari Ferdinandi ja Isabella tütre Johannaga, kelle pojast Carlos V-st tuli omal ajal Hispaania kuningas.

Suur generatsioonide vahe eesti koorides

Vestlus Harri Toiga tema 60. a. sünnipäeva puhul

Toronto Eesti Meeskoori juht Harri Toi pühitses möödunud reedel, 13. juulil oma 60. sünnipäeva. Sel puhul rääkis ta „Vaba Eestlasele" oma möödunud pikkadest ja kirevatest elupäevadest, muusikamehe karjäärist ja eesti koorilaulu tuleviku väljavaadetest paguluses.

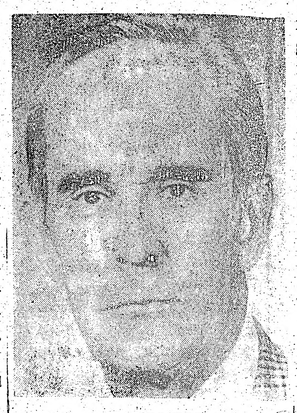

HARRI TOI

Sama tagasihoidlik nagu koori ees taktikepi ja publikut mõjutavate erivõtete kasutamisel, on Harri Toi ka oma vestluses. Kerge muhe toon ja tagasihoidlik huumor, mida ta poetab oma jutuajamisesse, ei taotle oma seniste eluaastate esitamist bravuurses lavastuses vaid on mõeldud käidud tee ilustamiseks sordiini alla surutud muigega.

Harri Toi on sündinud Viljandimaal Kabala vallas ärimehe pojana. Ta kooliteekond kulges Viljandi Maagümnaasiumi, Tallinna Gustav Adolfi Gümnaasiumi ja Tallinna Reaalkooli kaudu Tartu ülikooli majandusteaduskonda.

Peale tormanud karmid sõjaaastad ei jätnud mõjutamata ka Harri Toi elukäiku ja peagi näeme teda sõjamehe mundris Liibavis eesti lennukoolis kommunismi vastu võitlust alustamas.

Saksa rinde kokkuvarisemise järele järgnesid põgenikupäevad Saksamaal, siis sõit põgenikuna Austraaliasse, kust ta saabus koos perekonnaga 1957. aastal Kanadasse, Torontosse. Siin tegutseb ta töösturina ja ärimehena, olles spetsialiseerunud telkide valmistamisele.

Kuid sellel kireval igapäevasel põgeniku seiklusrikkal ja vaheldusval elul on olnud ka teine pale — muusika ja laul, mida Harri Toi on harrastanud põgenikupõlves igal maal ja igas olukorras.

Muusika ja laul on Toi perekonna üks tähtsamaid pärandeid, mis on kandunud põlvest põlve ning mida Harri Toi ja tema vanem vend, tuntud muusikamees ja helilooja Roman Toi, on harrastanud vilkalt ja silmapaistvate tulemustega ka pikkadel pagulasaastatel.

Ehkki juubilari isa oli ärimees, tundis ta suurt huvi muusika vastu ning mängis viiulit ja klaverit. Muusikatalenti tuli rikkalikult perekonda ka ema poolt, kuna Harri Toi ema Anni (sünd. Puskar) laulis üle 20 aasta Estonia operikooris. Ema onu Mihkel Puskar oli tuntud oreliehitaja ja Kabala valla sekretärina töötanud ema isa otsis endale sageli vaheldust klaveri taha istumisega ja musitseerimisega.

Oma esimesed laulud laulukooris laulis Harri Toi Viljandi Maagümnaasiumi laulukooris 1934. aastal. Sel ajal valiti ta ka teiste poiste hulgast Viljandi Ugalas esinema „Kolme musketäri" lavastusesse, kus ta laulis koos Tooni Krooniga.

Lavastus kulges ladusalt enne jõulupühi ja noore Harri Toi tenor kajas sujuvalt „Ugala" lavalt.

Pärast jõulupühi etenduste jatkudes seisis aga teatri juhatus halva üllatuse ees, kuna Harri oli teinud jõulupühade ajal läbi häälemurdmise ja laulis nüüd bassi. Gustaf Adolfi gümnaasiumis orkestris mängis Harri Toi trompetit ning ülikooli siirdumisel laulis ta juba Akadeemilises Meeskooris, kus koorijuhiks oli helilooja R. Ritsing.

Kuid ka sõja päevil ja sõjaolukorras kõlas koos teiste eesti meestega Harri Toi laul. Nii moodustas lendurkapten E. Reebs Liibavi lennukoolis noortest lenduritest meeskoori, kes esines Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel 1944. aastal. Pagulasena Saksamaal hakkas Harri Toi esmakordselt tegelema koori juhtimisega, juhatades kohaliku Eesti Üliõpilaskonna segakoori. Talle öeldi lihtsalt, et ta peab seda tegema, sest „kui su vend koori juhatab, miks sina seda teha ei või".

Austraalias juhatas H. Toi ühel põgenike esinemisõhtul improviseeritud eesti segakoori, kuid üldiselt oli laulu ja muusika harrastamisega olukord Austraalias kehvavõitu, kuna H. Toi sattus elama üksikusse kohta, kus ei olnud teisi eestlasi.

Kui H. Toi saabus 1957. aastal Kanadasse, siis astus ta kohe Toronto Eesti Meeskoori, kus ta tegutses ühe aasta kestel ka abikoorijuhina. Kui meeskoori juht Roman Toi siirdus 1974. aastal Shveitsi, siis oli H. Toi ühe aasta kestel tema asetäitja ja kutsuti seejärele alaliseks koorijuhiks, millisel kohal ta on püsinud kuni tänapäevani.

See on konspektiivne ülevaade ühe innustunud laulu- ja muusikamehe elust tema 60-aastasel juubelipäeval. Kuid meid ei huvitamitte ainult H. Toi elulugu vaid ka tema arvamised meie koorilaulu tuleviku kohta paguluses, eriti kus meie koorid vananevad ja noorte juurdetulek on väga kasin ja piiratud.

Harri Toi ütleb, et meil on tekkinud koorides liiga pikk ja lõhestav generatsioonide vahe.

Kuna keskmine generatsioon puudub, siis on vanemal generatsioonil raske vajalikke kontakte luua verivärskete noortega. Meie peaksime siiski tegema kõik, et oma kooride kvaliteeti tõsta ja pakkuda olemasolevate jõududega parimat, mis loob eeldused ka noorte lauljate liitumiseks kooridega. Kahjuks peame konstateerima, et ka meie publiku hulgas on huvi koorilaulu vastu kahanemas, mida kinnitavad hõredad kuulajate read kooride kontsertidel.

Rääkides meeskoori tuleviku väljavaadetest, on Harri Toil eriti hea meel konstateerida, et meeskoori abikoorijuhiks on noor energiline ja tugeva muusikalise haridusega Asta Ballstadt, kellel on hea vaist ka eesti muusika suhtes. Koori tuleviku huvides kavatsetakse edaspidi hakata rakendama süsteemi, mille kohaselt igale koori liikmele antakse üks vanem liige moraalseks toetajaks ja nõuandjaks, millega loodetakse noori vanadele lähendada ja tekkinud generatsioonilõhesid kinni kittida.

Kindral kritiseerib SALT'i

USA kindral Rowny arvab, et kokkulepe ohustab Ühendriikide julgeolekut

WASHINGTON — Erru läinud Ühendriikide kindral Edward Rowny, kes tegutses SALT II läbirääkimistel USA delegatsiooni sõjalise nõuandjana ja eksperdina, mainis senati välissuhete komisjoni istungil, et SALT II kokkulepe kujuneb suureks ohuks Ühendriikide julgeolekule järgnevate aastate jooksul.

Kindral ütles, et sellel lepingul puudub minimaalne Ühendriikidele aktsepteeritav standard. Kindral Edward Rownyl, kes võttis kuue aasta kestel Ühendriikide staabiülema esindajana osa SALT II läbirääkimistest,

on tuumarelvastuse alal suured kogemused ning teda peetakse sellel alal üheks parimaks eksperdiks.

Senati väliskomisjonis kritiseeris kokkulepet ka kaitseministri endine abi Paul Nitze, kes kinnitas, et see kokkulepe soodustab ühekülgselt N. Liitu: Ta mainis ka, et kokkuleppes leidub terve rida ebaselgeid punkte, mida venelased võivad endi huvides ära kasutada.

Tundeküllast pagulasluulet

Elmar Pettai, Sinine unistus. Teine luuletuskogu. Autori kirj., Stokholm 1978. 79 lk.

1964. a. ilmus Elmar Pettai esimene luuletuskogu „Jaanilill". See sisaldas kodutu valulist igatsuste lüürikat, meditatsiooni tõe ja õiguse teemal, peamiselt aga maapagulase resigneeritud tunnetust. Vormiliselt on enamus nelikvärsid kõrvuti vabavärsiga. Autor ei olnud seadnud enesele kõrgeid eesmärke, see oli luulemaailm, kus oli märgata mõningaid mõjutusi kaasaaegsest eesti luulest, enamuses aga oma tunnete ja nägemuste registreerimine.

Neliteist aastat hiljem ilmunud uus kogu „Sinine unistus" jätkab nii sisuliselt kui ka vormiliselt celmise laadi.

Isegi jaanilille motiiv on juba esimese tsükli avajaks; siin „armastus on jaanilill", aga see on ka kodupind ja taevakaar, kauge õnnesaar musta linnu tiibade all. Neis peamiselt nelikvärssides on mälestusi, millest kas „järele jääb /mere sinine unistus". Aga see on ka armastusluule kaugele noorusaega taandunud mälestusis, kuhu „kunagi keegi ei saa", kui vaid „ulmade unedes" või ainult „ammu ununend käike/teeb taassündinud hing". Seda taassünni momenti ei suuda ta siiski lugejale veenvalt esile tuua.

Nagu eelmises kogus nii on ka selles tsükkel „Paoränd ur", mõned huvitavad Stokholmipildid oma rootsi ühiskondliku ilmega.

Nagu kõik pagulaslaulikute värsitsüklid, jõuab ka Pettai oma „Rändaja kojuminekus" nägemuseni kord ees oleva kojuminekuni

Siin on ka Pettai uue kogu huvitavam luuletus „Siin Rootsis" oma kreedoliku sisuga, kiuste kõigile pagulasaja tuimumistele, kus mitte kedagi ei suuda enam veenda pagulaste „tumm valu,/mis lõhestatud hinge sees." Lõpuks reisimuljeid Lapist, juhuluulet jõuludeks ja kaks poeemi, autobiograafiline „Ajakohane poeem" ja konversatsioon „Emake Maaga".

„Sinine unistus" on tasane lüüriline tundeavaldus lihtsas värsivormis, mida pagulane tunneb ja näeb pärast kolmkümmend maapaos veedetud aastat.

Raamatule on Arvo Luik andnud tuuletõmbelise kujunduse, mis kaanepildil värvilisena on meeldiv,

mustade joontega aga liiga raske, võrreldes autori „sinise unistuse" kerguse ja õhulisusega.

HANNES OJA

Ilmar Tammelo Soome akadeemikuks

Soome Teaduste Akadeemia teatab, et ta oli valinud Ilmar Tammelo oma liikmeks tema väljapaistvate teaduslikkude teenete tõttu. Selleläbi saavutas ta akadeemiku seisuse, mis on teadlase elu kõrgpunktiks.

Tammelo, kes on praegu õigusfilosoofia korraliseks professoriks Salzburgis, on võitnud laialdast tähelepanu teaduseilmas eriti oma töödega õigusloogika, eetika, poliitilise filosoofia ja elufilosoofia aladel. Ta on olnud tegev erialaliste maailmaühingute presiidiumite liikmena ja rahvusvaheliste õigusfilosoofiliste ajakirjade toimetuste liikmena ja nõuandjana, samuti organiserijana mitmetes ülemaailmalistes teaduslikkudes üritustes. Tammelo viimased tähisteosed on „Modern Logic in the Service of Law", mille portugalikeelne tõlge on ilmumas Brasiilias, „Zur Philosophie des Überlebens" ja „Theorie der Gerechtigkeit", mille hollandikeelne tõlge on ilmumas Belgias. Viimased kaks raamatut käsitlevad tänapäeva suuri maailmaprobleeme ja on arusaadavad ka neile, kes pole varustatud eriteadmistega.

Meie uue akadeemiku käsilolev töö on annud tõuke uuele teadusdistsipliinile, nn. translingvistikale, mille sihiks on tehiskeelte arendamine, mis võimaldavad mõtte adekvaatset väljendamist eriti eksaktteaduste tarbeks ületates olelevate keelte piiratuse. Tammelo töid ja õppetegevust iseloomustavad ratsionaalsuse taotlemine ja radikaalne olude analüüs ning kriitika, mis aga suubuvad konstruktiivsetesse põhimõtetesse. Ta mõtteilma läbivad ajuti müstilised alatoonid. Sügav pessimism inimelu suhtes, mis õhkub mõnikord ta kirjutistest ei vii teda aga resignatsioonile, vaid väljapääsu otsingutele meid ängistavatest näivatest võimatustest.

EPL/AR

Sündmuste kalender

Kuni 3. augustini igal päeval 10—4, kolmap. 10—9 ja pühap. 10—4 Edward Garden'is Lana Kasak'i sulekunsti näitus.

KALEVIPOEG

Õppe- ja tööraamat

Hind $2.50

Saadaval VABA EESTLASES Abistamiskomitees kooliõhtutel Eesti Majas

Postiteel: L. Marley, 149 Bishop Ave. Willowdale, Ont. M2M 1Z7

Postikulu 50 c

Skylab kukkus alla India ookeanis ja Austraalia kõrbes

SYDNEY — Ühendriikide suur maailmaruumiplatvorm Skylab kukkus möödunud kolmapäeval alla India ookeanis ja Austraalia kõrbes ning esialgsete andmete põhjal ei tekitanud see mingisuguseid kahjustusi. Ühendriikide maailmaruumikeskuse NASA eksperdid kalkuleerisid, et Skylab kukub alla Atlandi ookeani lõunaosas kuid platvormi suuremad osad langesid India ookeani ning Austraalia mandrile asustamata kõrbe aladele. NASA eksperdid kartsid esialgu, et platvormi osad langevad alla Kanada kohal ja nad aktiviseerisid platvormil asetsevad raketid, pannes platvormi kukerpallitama, mis vähendas platvormi kiirust ning sellega välditi allakukkumist tihedasti rahvastatud Kanada ja Ühendriikide maaaladel.

Skylabi allakukkuvad osad moodustasid Austraalia taevas suure tulevärgi, mida jälgisid paljud inimesed. Kanadas pandi Skylabi allakukkumise ajaks kogu lennuliiklus seisma kuna kardeti lennukite vigastamist allakukkuvate osade tõttu. Skylab kaalus 77,5 tonni ning lasti maailmaruumi 1973. aastal maailmaruumis uurimiste teostamiseks. Skylab sooritas 34.981 ringi ümber maakera ning jättis selja taha 878 miljonit miili.

Müügil:

Vaba Eestlase talituses

„EESTLASED KANADAS"

Hind $ 30.— + saatekulu 70 - 670 lk. koos fotodega

Tallinna Festivali amatööride õhtul esines oma lõõtsmoonikal Toomas Türk, kasutades takti rõhutamiseks jalaga löödavat löökinstrumenti. Foto: Vaba Eestlane